

๙/๖๑

บทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามเดินดง

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ

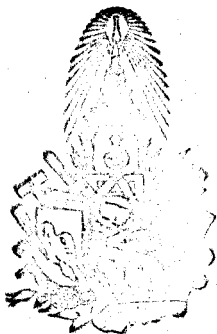

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นอดิศัยกิติยพงศ์

โปรดพิมพ์ ๒๔๖๒

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทย ถนนรองเมือง

০০০০

บทละครเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามเดินดง

พระบรมราชินูปถัมภ์ รัชกาลที่ ๕

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นอดิศร์อุดมเดช

โปรดให้พิมพ์ พิมพ์ พ.ศ. ๒๔๖๒

สามัคยาจารย์สมาคม
ในพระบรมราชูปถัมภ์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทย ถนนรองเมือง

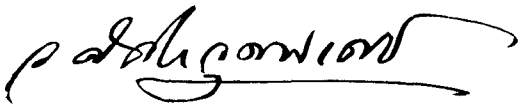
คำนำ

ในภาคนี้ ข้าพเจ้าได้มีอายุครบ ๖๔ ปี แต่จะ
ย่างเข้าในปีที่ ๖๕ ต่อไป แต่อายุได้ดวงมาแต่วัน
เดือนด้วยพระชนม์พรรษา พระบาทสมเด็จพระรา-
มาธิบดีศรีดินทรมหามงกุฎ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่
หัว ข้าพเจ้าจึงมีความยินดีที่ได้มีอายุยังยืนมาโดย
สวัสดิภาพ แต่ได้ระฤกถึงการที่ไต่เจ็บไข้มานี้แต่
ก่อน ๆ อันเป็นที่น่ากลัวจะไม่ตลอดมาได้หนัก
หลายครั้ง แต่บังเอิญกลับหายเป็นปรกติมาตลอด
ได้ ทั้งมีความระฤกถึงพระภรรยานิคุณแห่งบพ
การที่ได้มีมาแต่อย่างยังหนักด้วย จึงได้ตั้งใจ
จะบำเพ็ญการกุศลฉลองพระเดชพระคุณในพระ
บาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในสิ่งซึ่งเป็น
สาธารณประโยชน์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติยศแด่
เป็นที่ระฤกในมงคลสมิตถกชีวิตสมัย แต่การซึ่ง
อายุข้าพเจ้าได้ครบ ๖๔ ปีบริบูรณ์นี้ ตรงกับวันที่

๑๕ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๒ ซึ่งเป็นดฤกษ์
 บรรจบรอบปีคำนวณตามสุริยคติภาค แต่ในธรรมเนียม
 นิยมนิยมเวदानักเป็นธรรมเนียมตชนอย่างหนึ่ง
 คือพิมพ์หนังสือแจก ข้าพเจ้าจึงคิดว่าควรพิมพ์
 หนังสือที่เป็นพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระ
 พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวชนแจกกั้น เพื่อได้เชิดชู
 พระเกียรติยศให้คงด้วยมรดกสมัย จึงได้ไปทูล
 แก่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ
 ศึกษานายกหอพระสมุดวชิรญาณ จึงทรงพระ
 เมตตาแนะนำคิดได้พระราชนิพนธ์เรื่องราม
 เกียรติในรัชกาลที่ ๔ ซึ่งได้เด่นดครในครั้งนั้น แด
 ควข้าพเจ้ายังเด็กอยู่ก็ได้เคยเห็นเด่นดครในบท
 หาดยครั้ง แต่ตัวต้นฉบับก็ยังไม่มืแห่งหนึ่งแห่งใด
 พิมพ์ชน ข้าพเจ้าจึงรวบรวมพระราชนิพนธ์เรื่องน
 เพื่อได้ถวายแก่เจ้านายกับผู้ที่ควรเคารพแต่จ่าย
 แจกแก่ญาติมิตรเป็นของไมตรีจิตส่วนตัวหนึ่ง กับ

(๓)

ทรงถวายแก้หอพระธมฺมุดสำหรับพระนคร เป็น
อุปการแก้หอพระธมฺมุดวชิรญาณ เณรติมพระ
เกียรติยศในพระบาทธมฺมเดจพระจอมเกล้าเจ้าอยู่
หัวอิกส่วนหนึ่งนนควย ข้าพเจ้าขออติศั่วนกศด
ทไดบาเพญครงนแก้ทานทงหลาย ผู้ทไดมไมศร
จิตรคอกนภบผู้ทไดอานทงดือน ขอให้ทานทง
บ่วงม้ความเจริญด้วยชนมายุ วรรณะ คู่ชะ พดะ
จงทุกประการเทอญ

วันที่ ๑๕ มีนาคม พ. ศ. ๒๔๖๒

บทละครพระราชนิพนธ์
เรื่องรามเกียรติ์แปลงใหม่ในรัชกาลที่ ๔
ตอนพระรามเดินดง

๙๑ เมื่อหน้ พระหริวงษ์ทรงด้วัดดินาถา กับ
โถมภักควดด้ดา ทงพระตักษณ้ออนุชาดาวรรณ
แต่ด้จคงแต่เวดาราตรี จนวนวีแจ่มแจ้งแต่งฉน้
ก็ด้วงเข้าเขตระแควนแดนอรญญี ต่างพากันเดินดง
พงไฟร ๗ ๔ คำ ๗ เพดง

๙๒ ดำเนินร้อนแรมมาหลายราตรี บรรตผู้งน้
กว้างใหญ่ ซ้อตโคงมหาคงคาโดย น้ำไหลตฤก
ฉน้พันประมาณ ตำมกระษัตริย์เห็นอย้ออนเข้า
ผ้อนพัก หนึ่งดำนักกร่มไทรไฟค้ำด คิดจะข้ามวง
จนชดธาร แต่กัันดารพ่วงแพนาวา ๗ ๔ คำ ๗
เจรจา

๑ มาจะกด้าวบทยไป ถึงกฤษณ์พรานไพรใจกล้า
 อยู่ในบุรีมนครา ภูผาด้อมรอบเป็นขอบคัน หน้า
 ใจบาปหยาบซำดำหัด ซ้ำดีตัวแดงชวครไม่คิด
 พรัน ไม่รู้จักเดือนดลปีวัน สังเกตกันรัฐคณัตต์
 ไบไม้ ในตโคงจังหวัดนี้ที่ ใครจะไปย่ายี้ก็มีได้
 มีพวกบริวารดวนพรานไพร การรณนำไม้ก็เขยว
 ชาญ วนหนงจิงดาร์หัตริกริก จะดำได้โคถัก
 คชดาร์ แแตงตัวเดรัจธรรพดำหรับพราน จับ
 ธนุทยานรับมา ฯ ๘ คำ ฯ กตม

๑ ครนถิงทเคยชุนหมุมประชุมพด ก็บ้นปายชนบน
 คันพฤษษา เป้าหอดอดดำคัญเป็นธัญญา เตียง
 ดันันต่นป่าพนาวัน ฯ ๒ คำ ฯ เป้าหอดอด

๑ บัดนั้น บริวารพรานป่าพนาธัญท์ พังเตียง
 เคยจำเป็นดำคัญ ก็พากันชุดมุนวุ่นว้างไป ฯ
 ๒ คำ ฯ วนเชฐ

๑ บัดนั้น กุณัณผู้ตงกายเปนนายใหญ่ ยินดี
ตงตานตงจากคันไม้ พาวบริวารพรานไพรเที้ยว
มา ๆ ๒ คำ ๆ เชิด

๑ เห็นหมวดหมูโคถึกมฤคี้ หมูหมักวางทราย
กระต่ายป่า ก็ให้ร้องก้องด้นนอร์ญา เดียวได้
มฤคาในตงตอน ๆ ๒ คำ ๆ เชิด

๑ มาถึงยังฝั่งสโตนกงคาโดย พอแต่ไปเห็นองค์
พระทรงศร หงพระดิษณคักกิดดีทริฎทริออน
กับบังอรองค์ดีดานารี นิ่งอยู่ยังฝั่งมหาตาคเรศ
ผูกชฎาทรงเพศเปนญาษี งามตม้ายคต้ายองค์
พระศุดี กับโนมศร์นวดอนงคองค้อมมา จึงค้อม
เดินเดียบเดียงไปเมียงมอง ค่อยแหวกช่องพุ่ม
ไม้ใบหนา พิศวงทรงต้ามกระษัตรา ประหนึ่งว่า
จะตมตมประดี ๆ ๒ คำ ๆ

๑ บัดนั้น ฝ่ายพวกพรานป่าพนาศรี เห็นต้าม
องค์ทรงเพศเปนโยคี้ มีศร์เด้าวภาคย์ตงกตกัน

พิศโฉมพระองค์ทรงศร งามดำทึบกรรวิงศ์วรรค
 อันองค์อนุชาดาวรรณ งามดั่งพระจันทร์อำไพ
 ดูโฉมหงดาบศินี งามนิกไม่มีที่เปรียบได้ ยัด
 เยียดเบียดเดียดกันเข้าไป ดูพระภูวไนยไม่วาง
 คา ๗ ๖ คำ ๗

๑๐ บัดนั้น กุชัณนายใหญ่ใจกล้า ให้ดัดจิตรคิด
 เกรงศักดิ์ดา องค์พระจักราเรื่องฤทธิ์ อยาก
 เคารพรักใคร่ในเบื้องบาท ด้วยอำนาจหิริรักษ
 จักรกฤษณ์ จึงเข้าไปอภิวันท์อัญชิต ด้วย
 จิตรรักองค์พระทรงไชย แด้วถวายนามงกับเพอ
 ทราย ทังปดากรายอย่างตัวเต็บใหญ่ จึงถาม
 นามพระภูวไนย ว่าชาวไพรฤาอยู่ในบุรี เปน
 หน่อเนื้อเชือกกระษัตริย์ชตยา ฤาพ่อคำพานิช
 เศรษฐี ไฉนมาอยู่ยงฝั่งนที ชานนกกองน
 ต้นเท่หนัก ๗ ๘ คำ ๗

โดเล่นทาง ๕ ๕
 ๐) เมื่อนั้น พระนารายณ์ฤทธิรงค์ทรงจักร
 ๕๔ ได้ฟังพรานทูตความถามทัก จึงเบือนภักตร์ผินผน
 มาบัญชา ว่าเราฤคคือโอโรธเอกองค์ หัวทศกรร
 ๕๕ ดุริวงษ์ทรงยศถา ศิวเราหม่นนามรามมา อยู่กรุงศรี
 อยู่ทศยาพระนคร นั้นดีดาโฉมงามทรามดีวาติ
 เปนองค์เอกอรรคราชดวงดมร นี้องเราคู่ชีวิต
 ร่วมบิทร นามกรพระตักษณั์ทรงศักดา พระ
 บิตรงค์จะประทานเราผ่านเมือง ให้รุ่งเรืองปลุก
 ผั่งเปนผั่งฝา แต่นางไภยเกษ์ขอตั้งจา ให้ดูดยา
 เปนประธานผ่านบุรี เรารับตั้งตั้งจุริตพระบิตุเรศ
 จึงตะเพ็คบวชถือเปนฤษี จะท่องเทียวอยู่ในป่า
 พนาดี ดีบดบิจึงจะคืนเขาเวียงไชย ท่านมีนาม
 ไฉนหนอเราขอถาม นิคมคามเขตรแคว้นน้อยแดน
 ไทน์ เมตตาด้วยช่วยตั้งเราตรงไป แต่พอให้ถึง
 ๕๕ ยังผั่งคองคา ๗ ๑๒ คำ ๗ เจริจา

๑ บดินทร์ นายกฤษณ์เหยมหาญพรานป่า ได้ฟัง
 องค์ทรงธรรมบัญชา ให้ถอดอันทนุภาพพิท
 ดั่งด้าวพระสุริวงษ์ทรงสวัสดิ์ ดากระษัตริย์ซึ่ง
 บำรุงทุกกรุงศรี นิจาเอ๋ยเคยอยู่ในบุรี ไฉครา
 ๕ หนยากแค้นแด่นกัณดาร ขรยว่าเวรามาแต่หัด
 คองจากวงเค็มป่าพนาจารย์ จึงก้มเกล้าประนต
 บทมายย์ แด้วทนต์ตัดทันทพระผ่านฟ้า จงอยู่
 ด้วยซาพระองค์ผู้จงรัก จะไต่ช่วยพิทกษรักษา
 ๕ ซาขอพรานกฤษณ์ดมีญญา ขอรองบาทมฤตกา
 พระภทร ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระนารายณ์สุริวงษ์ทรงศรี ได้ฟัง
 คำพรานป่าว่าวงวอน พระภทรครัดตอบว่าขอบ
 ใจ ซึ่งจะให้เราดำนักพักอยู่นี้ ไก่ตบรู้เขาจะรู
 ๕ ไม้ยู่ได้ เกรงผู้คนชาวประชาจะไป ไหนจะ
 ๕ ได้จงกรมภาวนา แม้นุทใดไหนดังดัดบแดง เปน

พาทั้งสามสู่วังษ์ ไปประดับพอบองค์พระฤๅษี ชื่อ
ภารทวาชมนี่ อยู่ยังที่ฟากฝั่งคองคา ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระจักรวรรณ์แก้วแวงเวหา ได้ฟัง
คำยินดีปรีดา จึงชวนสองกระษัตราดาวรรณ
เสด็จออกจากร่มพระไทรใหญ่ งามวิโดยดั่งเทพ
รังสรรค์ ยุรยาตราดกรจรจรัด ตามกันมาดง
นาวา ฯ ๔ คำ ฯ เพดงช้า

๑ บัดนั้น นายกฤษณ์เหียมหาญพรานป่า ให้
คิดนากบาศ์คะนาวา ชำมตรงคองคาวารี ฯ
๒ คำ ฯ ได้

๑ เมื่อนั้น พระหริวงษ์ทรงสัตว์สัตว์ศรีศรี ทั้งพระ
ดักษณนางดีดาหารี ค่างยินดีเข้ามาในตำคร
อันดวงพระสุริยงกัทรงกอดค บังบตรศรีมีดีอ่อน
อ่อน พระพายพัดพานาวาจร พระศรีกรชม
ปลาในวาริน ฯ ๔ คำ ฯ

จำปาทองเทศ
 ๑ เป็นหม่มหม่อมคู่เคตาคดถึงว้าย บ้างคด้าย
 คด้ายตามมหาชดาดีนุช ปดาดว้ายว้ายเต็มโคต
 กิน บ้างโคตคตนดางมีจนาพากันจร หน่ด่าคาง
 เป็อนเคตคตคตอยชนตอยดอง ตะเพียนทองเคต่า
 คู่ตโมตวร ปดากกรายว้ายแหวกสุธาคร พระดีกรช
 ชวนให้นางดู ฌนากว้ายเวี้ยนพนนตาม เหต่า
 เนออ่อนพรวนพรามตามคู่ แก่มช่าดาภินดีนุช ทง
 ราหูเหราหน้าคน โดมามุดมุดพ่นชดดีนุช เที้ยว
 หากินกตอกกตบคตบัตัน มังกรเดยวหันเหียน
 เวี้ยนพน ฝูงเงือกหน้าว้ายปนกับปดาวาพ บรรดา
 เหต่ามีจนาในวารี ว้ายวีตามตะดอกรระนออก
 ฉาน เหมือนจะช้วยส่งพระอวตาร ถึงถถาน
 ผั่งฟากคองคา ๑ ๓๐ คำ ๑ ได้

ร้าย บัตัน ๑ จิงกชนพรานไพรใจกตา ครนถงผั่ง
 ๑ กี่มวจา ดั่งหม่มพรานป่าโยชี่ ชาวเจ้าทงปวง
 จงหยดอย ๑ คอยคตคตทางทน ๑ แมนมอรรราชไพร

จงตั้งเดี่ยชวออย่าให้ไป ตั้งแต่เชิญตามกระษัตรา
มาคั่นมรคาทางใหญ่ อันตัวกฤษณ์พรานไพร นำ
องค์ภวไฉยแต่ดีจจร ๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น พระนารายณ์ผู้วิงษ์ทรงศรี กับพระ
ด็กษณ์นางสีดาบังอร กรายกรไปตามพนาวา ๑
๒ คำ ๑ พระยาเดิน

๐ บัดนั้น กฤษณ์พรานไพรใจกล้า นำตาม
กระษัตริย์แต่ดีจมา ถึงอาศรมศาลาพระอาจารย์
๑ ๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น พระทรงภพดบโดกย์ทุกถถาน ชวน
พระด็กษณ์ดีดายุพาพาด เข้าไปมัสการพระมุนี
๑ ๒ คำ ๑ เต็มอ

๐ เมื่อนั้น พระภารทวาชฤาษี เห็นนายพราน
ป่าพนาดี นำพระจกัรแต่ดีจมา กับพระด็กษณ์
ฤทธิษณุชนารถ ทงดีดาเขาวราชเด้นหา บุตร
ท้าวทศรถกระษัตรา ก็ส่งการ่าฟังคณังคิด ซึ่ง

ทรงเพศฤๅษณ์ไฉน จะว่าเดี่ยกรุงไกรก็เห็นผิด
 อันหมู่พาดาบัจจามิตร ใครจะรอดต่อฤทธิก็ไม่
 คิดแค้นจังก้าววาจา คุราพระรามเรื่องศรี ไฉน
 จึงทรงเพศเปเนโยคี ตะบุรีเดินทางมากดางไพร
 แค้นระกำด้ามากแต่ด้ามองค์ จัตุรงค์โยธาก็หา
 ไม่ . ฤๅบ้านเมืองเคื่องรำคาญประการใด ให้
 ดั่งได้ยเหตุอดันพนประมาณ ฯ ๓๐ คำ ฯ

๐ เมื่อนน พระจักรผู้ปรัชาหาญ จึงแจ้งอรรถ
 แก่มหาดีททอาจารย์ ทุกประการเสร็จจันแต่เดิม
 มา ชำรับสัตย์ทรงฤทธิบริคุเรศ จึงตะเพศทรง
 พรตเพนชี่ป่า ออกมาอยู่บำเพ็ญภาวนา ไปกว่า
 จะครบสิบสี่ปี ฯ ๕ คำ ฯ เจริจา

๐ เมื่อนน พระภารทวาชฤๅษี ได้ฟังเด่าเค่รำ
 ดั่งดาร์แค้นทวี่ จึงพาที่สัตว์เดรัญเจริญพร ซึ่ง
 หตานุกรรับสัตย์บริคุรงค์ อาจองค์พระยาไกรสร
 จะปรากฏพระยศชวายจร สัตถาวรยี่นยงเพน

มังกด อยู่ทันเกิดศุโฆระโหฐาน แด่นดำราญ
 ฆ่าท่าผตามด ทั้งศาตาอาศรมก็ชอบกต ไม่
 ขัดต้นอศคัตตอกนัตตา ฯ ๖ คำ ฯ

๑๐ เมื่อนั้น พระทรงตั้งขังองค์ทรงดึกษา จึง
 เคารพบนอบตอบวาจา ซึ่งเมตตาทอดนรักชั๊ก
 ชวนไว้ แต่ขัดต้นจนจิตรเป็นนักรหา เกรงจะ
 แจงกิจจาถึงกรุงใหญ่ เพราะทางนั้นใกล้กับ
 เวียงไชย ที่ไหนจะได้สร้างในทางพรต ขอดา
 เบนงบกชบทศรี พระมุนีมหาตาศ์ ไปยัง
 หิมวันต์บรรพต จะได้งดอดใจภาวนา พดาง
 ดำรัสตรัสตั้งกูขันพราน ท่านผู้คนชำนาญในย่าน
 ป่า จงพาพวกพรานไพร่ใจเมตตา กัดบักัน
 เคาหาให้ดำราญ ฯ ๘ คำ ฯ

๑๑ บัดนั้น กูขันพรานป่ากดำหาญ ได้ฟังมธุรค์
 พจมาน จึงกราบกรานทูลตอบด้วยภักดี อัน
 พวกข้าจะขอรองต้นองบาท พระศรีภูวนารถเรื่อง

ศรี ตระเวนทางมรคาพนาดี แม่นไพร่ดวนตาม
 คิดตามมา จะเข้าคานต์อฤทธิไม่คิดกาย กว
 จะวายชีวิ้งสังขาร์ ว่าแล้วกราบก้มบังคมดา
 ชวนเหล่าพรานป่ากดับไป ฯ ๖ คำ ฯ เสด

๐ เมื่อนั้น พระดาบศทรงญาณอาจารย์ใหญ่ ได้
 พังวาก็อาโดย ที่ในด้ามกระษัตริย์สุริวงษ์ จึง
 อ่านซึ่งพระเวทวิทยา แล้วโรยรินคงคาให้โลธรจ
 ตรง จงมีเดโชไชยในณรงค์ เจ้าจงทรงศรี
 สวัสดิ์ก่าจัตไภย ฯ ๕ คำ ฯ

๐ แล้วยกหัตถ์ชบอกรมรคา ว่าข้างทิศบูรพา
 เนียงไค้ เปนที่ระโหฐานดำรายใจ ด้วยป่า
 ใหญ่ไม้สูงร่มชิต หนทางไปได้สักหกโยชน์กึ่ง
 ก็ถึงพระดรงคันักดิถี เรอนนเขยวชาญใน
 การฤทธิ ดำรวมจิตรบำเพ็ญภาวนา ฯ ๔ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น พระตรีภพุดบโดกนาถา กับองค์
 พระตักษณนางดีดา วันทารับพรด้วยยินดี แล้ว

มัตถการดาพระดาบศ์ แห่งกำหนดแนวทางกตาง
 วิถี ออกจากอรัญญ์ จรดไปตามพนาโดย
 ๑ ๔ คำ ๑ เขต

๑ ครนถึงจึงเห็นอาศรม ใ้ร่วมพฤชาโคกใหญ่
 ตามกระษัตริย์ก็พากันเข้าไป บังคมไหว้พระมหา
 นักพรต ๑ ๒ คำ ๑ เต็มอ

๑ เมื่อนน ฝ่ายพระดรรชนีดาบศ์ ครนเห็นตาม
 กระษัตริย์เรื่องยศ เข้ามาประนตอัญชดี จึง
 กต้าวสุนทรอันอ่อนหวาน แด่นด่งดาร์โฉมงาม
 ทงตำศรี วันเมื่อเจ้าทรงพรตเปนโยคี ตาน
 ฐแเดวจึงรับมา คิดว่าจะไม่มีที่อาไ้ไ้รย จึง
 ทำคำดาใหญ่ไว้ค้อยท่า จงอยู่ดร้างพรตพรหม
 จรรยา จำเวญทางภาวนาให้ถาวร ๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนน พระจักรกฤษณฤทธิรงค์ทรงศรี นบ
 นวคุษฎีชดกร จึงตรัดคอบสุนทรไปทันใด ซึ่ง
 ไปรดชวหนัดคาด้วยการุญ ขอบพระคุณไม่มีที่

เปรียบได้ แต่เห็นว่าทนนไซ่ ก็ยังโอดกนอยู่
กับบุรี เห็นพระพรตจะไม่ฟังมารดร จะตาม
มาวิงวอนจ้จ้ ขอพระองค์จงอยู่ดี • หาดาน
นจะดาพระอาจารย์ ๆ ๖ คำ ๆ

๑ เมื่อนน พระมุนผู้ปรีชาหาญ คิดอาโดยใน
พระอวตาร แด่นดั่งดาร์ไม่ยอมให้จากไป จึง
ว่าตาชวณไวด้วยใจรัก จะใครให้ดำเนินอยู่โอด
โอด แต่นัดตาชดช้องไม้ต้องใจ จะแนะไปให้
อยู่ดำราญ ที่หลังเขาตักตักกุกีรี มีคำดาเป็นที่
ระโหฐาน ด้วยเดชเทวัญมาบันดาล ภูมีฐาน
รอบคอบชอบกต ทงดูหมากกรากไม้ดวนมีรศ
กระจับดัดบัวป่าผดามด มรคำห้าโยชน์จรด
มีต้นนทรเป็นดำคัญ ๆ ๘ คำ ๆ

๑ เมื่อนน พระกฤษณรักษ์รังสรรค์ ได้ฟังพระ
มหานกขรรณม์ แนะที่อริบุญกุฏ จึงชวณพระดักษณ

นุชวารถ กับองค์อรรคราชมเหสี กราบดาพระ
 มหา牟尼 จรดี้ไปตามมรรคา ฯ ๔ คำ ฯ เพดงเร็ว
 ๐ เห็นทางตามหว่างดิงขร พระศรีภรรยาพรณ
 พฤกษา ประค่ออกดอกดอกดาษดา กระดิงงา
 รายเรียงชนเคียงกัน ยี่เซ่งเซ่มดรอยฟ้ามหาหงษ์
 คันทรงดุกรมนมดวรวรค์ พิกุดเกดแก้วกะณินอิน
 จันท์ มดิวันกรรณิกาดำรภี ชาตบุตรพุดช้อน
 ช้อนกดิ้น อินทนิลแย้มชยายคตาคดี ล่าวหยุด
 พุทธาตมดุดี ทังจำปี่ขงโคโยทกา พุดจับบีบ
 จำปากาหลง ยี่สุนตั้งกดิ้นรพชนนาค่า พระเค็ด
 ดวงรค์คนธมณฑา ประทานองค์ดีดาयाใจ พระ
 ดกษณเดออกเด่มหาการเกด ถวายองค์อัคร
 พิศมัย ดำมกระษัตริย์ดำราญบานหญไทย ดำเนิน
 ไนแนวป่าพนาดี ฯ ๓๐ คำ ฯ เชด
 ๐ ร่าย ชำมดทานธารธาดำเนา บรรดุเขาดัดคตกุฎีศรี
 ศรี พอดแต่ไปเห็นคันทนทรี อยู่แทบทข้างเชิง

บรรพต มีอาศรมที่ชวากปากถ้ำ เหมือนถ้อยคำ
พระมหาตบศั กระษัตริย์ทรงดำมอญค้อนทรงยศ
ก็สร้างพรตอยู่ยังบรรณศาตา ๗ & คำ ๗ เต็มอ

๑๐ จึงตั้งกองกฐนที่กระดาบูชาไฟ ดำรวมใจตาม
เพศชัป่า ดำมกระษัตริย์บำเพ็ญภาวนา ทุกวัน
เวดาราตรี ๗ ๒ คำ ๗ ตระ เขต

๑๑ บัดนั้น ฝ่ายขุนอัครทงดี ครนถึงไทยเกษ
บุรี ก็เข้าไปสู่ที่พระโรงพดนั้น ๗ ๒ คำ ๗

๑๒ จึงน้อมเกล้าทูลถนองดองโอรส พระพรต
พระศักดิ์ทรงรังสรรค์ ว่าพระบิดุรงค์ของทรงธรรม
จะทรงมอบไอด์วรวิธานี้ ให้แก่องค์สมเด็จพระ
รามาศ เปนปิ่นนัคเรศเนติมศรี จึงใช้เข้ามาเชิญ
ไค้ชุดี เสด็จไปบุรีอยุธยา ๗ & คำ ๗

๑๓ เมื่อนั้น ทงดองน้องนารายณ์นาถา แจง
ว่าองค์ทรงฤทธิพระบิดา จะมอบนัคราพระศรี
ภร เปนใหญ่ในมหาเดวครนิตร์ ต่างองค์ได้มหนัก

ตีโมดร์ เด็ดดีจากอาศน์แก้วบวร มทจรไปเฝ้า
พระไอยกา ฯ & คำ ฯ เพดง

๑ ครนถงน้อมประนมบังคมทูล นเรนทร์ัฐริราช
นาถา บัดนี้ดมเด็จพระบิดา จะมอบไอด์วรยา
ราไชย ให้พระหริวงษ์ทรงจักร เปนปิ่นปักหลัก
ภพดบได้มย หตานรักจักตาพระภูวไนย ไปกรุง
ไกรอยุทธยาธานี ฯ & คำ ฯ

๑ เมื่อนน องค์ท้าวโกยเกษเรื่องศรี ได้ฟังดอง
นิตดาภิณฑ์ จึงมีพจนาดถ์ประภาษมา เจ้าจง
เร่งรีบไปให้ทันการ พระอวตารทรงเดชเชษฐา
นถ์ทุดองค้ดมเด็จพระบิดา ว่าตาอวยพรด๋วดี
ฯ & คำ ฯ •

๑ เมื่อนน พระกุมารพินองทงดองศรี ถวาย
บังคมคัตถัญชตี มาปราดาทมนถ์อำไพ ฯ
๒ คำ ฯ เต็มอ

๐ ครนถึงจึงมพจนาคถ์ ตั้งมหาอำมาตย์
ใหญ่ จงตระเตรียมพหุดพดไกร เราจะไป
กรุงศรีอยุธยา ๑ ๒ คำ ๑

๐ บัดนั้น เห็นผู้มยศถา ก็มเกตุรับราชบัญชา
ก็รับมาจคกนทนต์ ๑ ๒ คำ ๑ เต็มอ

๐ จคทงมารถคชถาร จคตรงคทวยหาญทงตั้ง
ขุนรถขณัฐรถมณ ขุนมาขณชอศคคร ขุนข้าง
ขณชคชา แต่ตะตวแกตวคถาชาญถ่มร พด
เท้าแตงกายอดงกรณ ถือเต้โตห้โตมรย่นย่น
กองนำรวนอกถือหอกชคต ถ้วนต้นทคเรียวแรง
แขงชัน ถิตมามือถือเกาทถนต์ ถุกนหชบ
ชาบอาบยาพิคม์ เหต่าหน้งบางคียบถือคียบเชน
โพกหัวถกเขมนเห็นบถช เตรียมทงรถแกว
ชวถิต คอยถ้องทงรถชได้ค้จจว ๑ ๘ คำ ๑
เจรวจว

ร้อย ๕ ๕
 ๐ เมื่อนน พระพรตพระสัจจครุฑทรงศร ๕
 รุ่งรางต่างศรวิจิตร ก็กรายกรมาตรงคงคา ๖
 ๒ คำ ๖ เสมอ

โทน ๕
 ๐ ชำระสระต้นานดำรามญองค์ ๕ ทั้งสองทรง
 สุกนธิ์นบุบผา สอดใส่ต้นับเพลาโอพาร์ ทรง
 ฤษาแย่งยกกระหนกใน เจียรบาดคาดสูววรรณ
 กระต้นทรง นตององค์ดำอาจอย่างใหม่ เพื่อ
 ห้อยสร้อยต้นอำไพ คาบทิศงามวิโดยทองกร
 พาหุรัดรูปวาสุกรีก็ตาย ชำมรงค์เพ็ชรพราย
 ประภัสร์ ต่างทรงมงกุฏกรรเจียกจร ภูณาทด
 แก้วอรชรตอกไม้ทัด จับศรแก้วขัดพระแสง
 ชรรค์ อย่างเยื้องจรจรัดกรายหัดถึ งามทรง
 คิงองค์จักรพรรดิ มาชนทรงรลรัตนอดังการ ๖
 ๘ คำ ๖ บาทสถุณี กราว

โทน
 ๐ รถเฮยสองรถทรง ก้างกระบับมุกดาหาร
 มุขบกถ้วนแล้วแก้วประพาพ ตำมอณัฐวาศย์

ด้วยชงชาย เข้มดินรพชาติผาดผยอง ดับัด
 ฆ่าเยี่ยงย่องเน็ดนาย ตำรณถอแต่กรัดกราย
 ชับร้ายรวดเร็วดังลมพัด ประดับด้วยเครื่องสูง
 ครบตั้ง ทานตวันกรรชิงมยุรฉัตร โยธาเบียด
 เตี้ยดกันเยียดยัด เปนชนัดกตองชานประดานกัน
 แตรงอนแตรฝรั่งประดิงเลี้ยง ดำเนียงเพียงภพ
 ดั้เทอนเตอนดิน กอนำนำนิกรจรจรัด เข้า
 ด้ในอรัญบรรพต ฯ ๘ คำ ฯ
 ๑๐ อหนักไม้ซึ่งอยู่ที่ริมทาง ก็เปนตางวิปริตผิด
 ไปหมด ทั้งธงไชยธงฉานธงรถ จะปรากฏไบก
 ดับัดก็ไม่มี จนดวงดำนกรุงไกรไทยเกษ เข้า
 เขตรอยุทธยาบุรีศรี อันหมู่ไพร่ฟ้าประชาชี ไม่
 มีผู้ใดเดินไปมา ทั้งกาหพดนครัมโหดศพ เจียบ
 ดงบดิงหนังกดางป่า ให้นงนสนเท่ห์ในวิญญา ก็
 เว้งรับร้กาเข้าไป ฯ ๖ คำ ฯ เสด

๑ เห็นหมู่อำมาตย์มาตยา สุ่มันตันเสนาผู้ใหญ่
 แดงโคกโคกกาอาไโดย ไม่มีใครเป็นอารมณ์
 ตมประดี ทงต้องจึงมีสุนทร ว่าดูกรเสนาบดี
 ศรี เมื่อจะมอบตมบตีพระจักรี มาเค้รำโคก
 โคกก็ด้วยอันใด ฯ & คำ ฯ

๑ บัดนี้ สุ่มันตันเสนาผู้ใหญ่ ก็มเกิดำชด็กร
 ถอนใจ สอนให้แล้วทุกกิจจา เดิมองค์ทรงฤทธิ
 พระบิคุเรศ จะไปรตมอบอาณาเขตระพระเชษฐา
 แดงกตมบตั้งทรงธรรมให้บรรพชา ต้องออกไป
 อยู่ป่าดิบดึบปี ฝ่ายโฉมยงองค์ดีตายพาทักศรี
 ทงพระดักษณันุชน้องเป็นตองศรี ค่างครวญ
 ครำรำรักพระจักรี แล้วยวชเป็นโยคีด้วย
 กัน วันพระองค์ออกจากพระเวียงไชย ซ้ำก็ได้
 โดยเสด็จถึงถวณขวัญ ครนราครดกแจ้งด้วยแดง
 จันทร ตำมกระษัตริย์นคกนถอบหนีไป ซ้ำมาทุด
 ทรงฤทธิพระบิคุเรศ พระอาตุรภูถเวศ์กรรแดง

ให้ แต่พระจักรีเสด็จไป ถ่วงมาใต้เจ็ดทิวาราตรี
อันเด่นไพร่ฟ้าประชากร ต่างอาวรณ์ร้อนเริงดัง
เพลิงจี่ เบนเหตุด้วยองค์พระชนนี จึงไต่คืบไป
ทงพระนคร ๖ ๑๒ คำ ๖

๐ เมื่อนั้น ถองพระองค์ห้าวหาญชาญดมร ได้
แจ้งว่าองค์พระศรีกรร จากนครต้องไปอยู่ไพร่วัน
ตกใจเพียงพระยามัจจุราช มาพันฟาดตัดเคี้ยว
ให้อาตม์ญ เกรว้ร้อนหลุไทยดั่งไฟกัณฑ์ อัดอัน
ตระดั่งทงกายา ไนยเนตรมืดมัวไปทั่วทิศ สดุด
จิตรแด่นโทมนัศา เอื้อไฉนฉนั้นพระมารดา จึง
มากิดหยาบซำดำชารณ์ จนพ้องพดัดพรากจาก
นิเวศน์ ช่างไม่เมตตาจิตรกิดสังดาร โอ้เดี่ยว
ททรวมอวดาร อปีระมาณเห็ดอร่าจะรำพรรณ
อย่าเคยจะไปเฝ้าพระมารดา ของทรงเดชเชษฐา
รังสรรค์ จึงจะแจ้งเหตุมุตแต่คณนนั้น คิดแล้ว
พากันจรดี ๖ ๑๐ คำ ๖ เต็ม

๑ ครนถึงปราสาททองกรณ เห็นองค์พระ
 มารดรทั้งสองศรี ทรงกรรแสงไศกศัณย์พันทิว
 อัญชลีแล้วพร่ำว่าไศกา ฯ ๒ คำ ฯ โอด

๑ โอ้ โอ้ต้องสมเด็จพระมารดร ประทานโทษ
 โปรดก่อนซึ่งตัวข้า เป็นไฉนโยองค์พระบิดา
 ผ่านฟ้าจึงต้นพระชนม์ไป อันพระดักษณทั้งพระ
 อวดสาร พัดดาเยาวมาลย์นไปไหน ชนนี้ถูก
 จันทราดประการใด ทูตพดางว่าไรไม่สมประดี
 ฯ ๔ คำ ฯ โอด

๑ ร่าย เมื่อนั้น นางเกาสุริยามารศรี ทั้งนางดมฺพ
 เทวี ได้สดับวาทักที่หดากใจ จึงตอบว่าเปนไฉน
 โยพระพรต ม้ากำสรดไศกทรงกรรแสงให้ ดูจ
 ดั่งชวันจะบรรโดย ดูเหมือนไม่รู้การด้วยมารดร
 เหตุใดจึงมาถามเนือความเรา ไม่ไปเฝ้าชนนนี้เดี่ย
 ก่อน เจ้าจะได้เป็นประฐานผ่านนคร จะทุกข์
 ร้อนโยเด่านะตุกรัก ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์ทรงศกดิ์ ได้ฟัง
 แด่นถนถนเห็นก ชดเนตรนองภักตร์แล้วทอด
 ไป ดูจากเบื้องบาทกัซ่านาน จะร่วมจิตรคิด
 ข่านนหาไม ค่อเตนาแถดงจิ่งแจจใจ ว่าจะ
 ให้ส้มบตีพระจักรา กัดใจมาถึงจิ่งรู้ความ ว่า
 พระรามทรงพรตไปเดินป่า ค้องพรากพดัดกำจัด
 จากภารา เปนเหตุด้วยมารดาของข่าน อิน
 ความแค้นแน่นใจของดุกยา จิ่งตรงมาประนต
 บทศรี หวังจะทุดถามพระชนนี มารับตั้งตั้งน
 ก็จุนใจ เหมือนพระแม่ตัดเต็ดไมเมตดา จะเห็น
 ความดัจจาก็หาไม ทุดพดางทางกอดพระบาทไว้
 แถวครวญคร่ำรำไรไศกั ๗ ๓๐ คำ ๗ โอด

๑ เมื่อนั้น ด้องพระมารดามารศรี จิ่งตรัด
 คอบพจนาพาทั อินเม้นมไถแถว้งเจรจา วัน
 เมื่อทรงฤทธิพระบิตุเรศ จะมอบไอดุริเยศพระ
 เศษฐา ให้เปนจอมจรรโถงในโดกา แม่เจ้า

คิดฤษยาอาชรรณ์ ขอดุ๋ยให้เจ้าผ่านอยุธยา
 ขับพระรามไปป่าพนาศันท์ จนองค์พระภูมินทร์
 ดันช้วน • เหตุนั้นเพราะเดห์นางเทวี ๗ ๖ คำ ๗

๑ เมื่อหน พระพรตทรงสัตว์สัตว์คัม ใต้พังยุบ
 พระชนนี ไค้กั้นบอบแต่่วคอบไป อันซึ่งมารดา
 ซาก่อเชย ดูกจะไค้รู้เห็นก้หาไม่ เจ็บจิตรัง
 ชวครจะบรรโดย ช่างทำไค้ต่างต่างถึงอย่างน
 ชัวชาดาชารณเป็นพันนิก โดภถันอัปถักษณ
 บัดดี จนใจด้วยเป็นชนนี ถ้าหาไม่ชัวจะม้วย
 มิด เดียชาติดูกยามากำเนิด หดงเกิดเข้าทอง
 ทุจริต ระกำใจไค้ไค้ไค้เป็นพันนิก พระทรงฤทธิ
 ชบภักตร์ตรงไค้กำ ๗ ๘ คำ ๗ โอต

๑ แแต่่วทุกชนนทงตององค์ อันความดีช้อย
 ตรงของช้ ออย่าว่าแต่ด้มบค้อยุทธยา ถึง
 สวรรคชนพาดลงมามือ ไม่นิยมชมชนยัค ชน
 ผ่านเมืองก่อนพค้อยู่ๆ จะนั่งนอนร้อนใจดังไฟ

อ้อ ทั้งใครโดยก็จะระบือภาษา ถูกขออภิวัต
 บาทบงด้ ไปตามองค์ทรงเดชพระเชษฐา จะ
 อ่อนอ่อนเชิญเด็ค้คนมา ครอบครองไพร่ฟ้า
 ประชากร แม้นว่าไม่ประดบพบเบองบาท พระ
 ภูวนารถฤทธิรงค์ทรงศร ไม่ชอกดับคั้นหลังยัง
 นคร พระมารดรจงเมตตาปราณี ฯ ๘ คำ ฯ

๑๐ เมื่อนั้น องค์พระมารดาทั้งสองศรี พังพระ
 พรตดูยาพาที เทวต้นแห่งแดงหญไทย จึง
 ด้ร่วมสอดกอดสองพระดูกรัก ชบรักคร้ครวญ
 คร่ำคร่าให้ ซึ่งว่าเจ้าจะตามพระรามไป จะได้
 ใครอยู่เฝ้าภราดา จงงดอยู่คอยท่ามารดาบ่อย
 จึงค่อยไปตามพระเชษฐา แต่เห็นจะหัดักดับไม่
 กดับมา ด้วยความดีดยาพระบิตร แม้นทั้งสอง
 หนีไซ้จะไปด้วย จะได้ช่วยปลดบองค์พระทรงศร
 แม้นว่าไม่คั้นหลังยังนคร จะวิงวอนมิให้คตาไป
 บ้าไถด ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อเห็น พระพรตผู้มีชฎาไครย พังพระ
 เถ้านักดีใจ ภูวไนยกราบลงตรงบาทา ซึ่งพระ
 แม่มีเมตตากากรุญ พระคุณควรไว้ในเกษรา แต่
 ดูกรักชอลถวายบังคมตา ไปวันทาศพองค์พระทรง
 ไชย ทูตแต่ขอภิวันทอญชดี ดงจากที่ปราสาท
 ทองถ่องได้ ทั้งต้องกระษัตราคดาโคด ตรงไป
 ที่พระศพทรงธรรม ๑ ๖ คำ ๑ เด่มอ โอด
 ๑ ๑ ครนถงน้อมเคียรอภิวาท ศพพระบิตุราช
 ริงศ์วรรค ค่างองค์ไครกาจาบดิย ส่อนอนครวญ
 คร่ำรำไพโร พระพรตว่าไธองค์พระทรงภพ พระ
 คุณจบดินฟ้าไม่หาได้ บำรุงเดียงตูกจนจำเวญ
 ๑ ๑ ไวย ยังมีไธแท่นพระคุณมฤตกา คิวต้องพราก
 จากไปอยู่ไกลบาท พระบิตุรงค์ศิราชนาถา ทงน
 เพราะแม่คัวชวช้า ทำให้พระบิดาดวรรคต ทง
 ทรงเคชเชษฐาสุธาวิวงษ์ ก็ต้องทรงบรรพชาเป็น
 ดาบศ ออกไปอยู่ยังอรัญบรรพต ประชากรรอน

๑ บดินทร์ นางกุงจักษ์คนค่อมทาสชา น้อมคำนับรับ
ตั้งกัถยา ชัดดาตงปราสาททบทจร ฯ ๒ คำ ฯ ชุบ

๑ พบใครก็ไถ่ถามดู ก็รู้ว่าพระพรตทรงคร
เด็คัจยังปราสาทพระศรีกร จึงชุ่มช่อนแอมแอม
อยู่แต่ไกล เห็นพี่น้องสององค์ทรงศักดิ์ ชบ
พระภักตร์ไศกทรงกรรแดงให้ นางกุงจักษ์ก็กดับ
ไปฉับไว มาเฝ้าองค์อรไทยด้วยปรีดา ฯ
๕ คำ ฯ เต็มอ

๑ จึงหนบนิ้วอุษฏีชดืบาท โนมยงนงนาฏเด่นหา
แฉ้วทุดว่าบดินทร์พระตุงยา เด็คัจมาอยู่ปราสาท
พระจักรี ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนน จึงนวดนางไทยเกษี่ แจ้งว่าโอรส
ร่วมชวี อยู่ยังที่ปราสาทพรายพรรณ มีความ
ชื่นชมไต้มนัศ กุณต์วัตติปรีดีเปรมเกษมฉันต์
จึงเด็คัจคดาไคดริบไปพตัน ยังปราสาทสุวรรณ
ทันใด ฯ ๕ คำ ฯ เพดง

๑ ครั้นมาถึงซึ่งราชบีโอรส จึงค่อยดัดพระองค์
 ดึงนั่งโกศ แล้วมีเสาวนีย์ตรัสไป เจ้าผู้ดวงใจ
 ของมารดา เป็นไฉนพอจึงมาช้านัก • แม่นั่ง
 ตงภักตร์คอยหา มานั่งแนะแม่จะแจ้งกิจจา เจ้า
 ออย่าทรงไศกาจาบัดนี้ แม่ทูลขอตั้งยศองค์พระ
 ทรงเดช ให้เจ้าผ่านนัคเรศเขตรชัณฑ์ ได้เป็น
 ไฉนในวงษ์เทวัญ ที่หมายมั่นกัณโถมอรรณคดี
 ๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น น้องพระหริรักษจักรภกฤษณ์ ได้ฟัง
 ดั่งหนึ่งเพลิงพิศม์ มาตามคิดใหม่ทรวงดวงใจ
 จึงร้องทวาดด้วยวาจา ช่างไว้น้ำยอ่อนยอกมา
 บอกได้ อภัยคอดคุดั่งแดนไตร เออธรรมเนียม
 ของใครที่ไฉนมี จะมายกเวียงไชยให้แก่น้อง
 ชนครอบครองพระนครก่อนพี่ ยังมีหน้าซ้ำขับ
 พระจักรี ให้เป็นขี้ไปเดินอรุณวา จนองค์ดมเด็จพระ
 พระบิดุเรศ ภูตเทวดาคัดนักรังสังขาร ทงอำมาตย์

ราชสุวรรณอุรา ต่างไศกาเคียดใจดังไฟกัณฑ์
 ช่างเป็นคนแค้นชั่วตัวอุบาทว์ จะพิฆาตฆ่าให้
 อาตัญญู ว่าพตางผุดถูกชันษัณษัณษัณ แล้วฉวยชก
 พระขรรค์จะฟันฟอน ๆ ๓๐ คำ ๆ เชิด

๐ เมื่อนั้น พระลัคนทรุคฤทธีรังค์ทรงศร กัด
 พระพรตจะสังหารพระมารดร ดึงเข้ากุมกรพระ
 พยา ไยมาทำโหดงัน ยิ่งจะซ้ำให้มีโทษา
 ความชกก็ชกกัดปา พระเชษฐาใคร่ครวญให้
 ควรการ ๆ ๔ คำ ๆ

๐ เมื่อนั้น พระพรตปรีชาคักดาหาญ ทั้งพระ
 ขรรค์แฉกต่างพจมาน ช่างชั่วช้าดำธารณ์ใจ
 ฤกรรจ์ นี้หากคิดหนีหนึ่งว่ามารดา ถ้าหาไม่
 ชั่วจะอาตัญญู ไม่ขอเห็นหน้าตาคณอาชรรม์ พระ
 หุนหันจับได้ไม่ปรานี ๆ ๔ คำ ๆ

๐ เมื่อนั้น โฉมนวดนางไทยเกษี เห็นโอรส
 โกรธหนักดังอึกคี่ เทวชดส์นจนหญไทย ไม่

ข้าจะตอบรำพจมาน จะรอน้ำอยู่นานก็ไม่
ได้ นางจึงถูกคำเนิ่นเดินกดับไป ยังปราสาท
อำไพกัถยา ฯ คำ ฯ เสมอ .

๑ เมื่อหน พระพรตสุริวงษ์นาถ ให้กัถมกัถ
อติอนคันนุรา ยิ่งไศภาครวญคิดถึงบิตร ทั้ง
อาโดยในองค์พระทรงตั้งข กับทั้งโฉมดีดาตวง
ตมร อีกพระลักษณะร่วมจิตรฤทธิรอน ให้เรา
ร่อนหญไทยดงไฟกัถย์ ยิ่งคังแค่นชนนี้หนักหนา
จะใคร่ต่างชัวให้อาตัญ จนใจด้วยกำเนิดเกิด
ในกรรม ไตรโดยยทั้งนั้นจะโยไฟ แล้วจะ
เปนเวรบาปกรรม มีรูที่จะทำอะไรได้ แต่ผู้
ถูกผู้หนึ่งคดั่งไคต์ ชดในยไหลดนองพระภักตรา
ทั้งพระดีคตรุตสุริวงษ์ ต่างองค์เค้รำโทมนศา
แด่นทุกขแด่นเทวคในวิญญา คิงว่าจะด้นชัว ฯ
๑๐ คำ ฯ โอด

๑ เมื่อนั้น ทงต้องพระมหาฤๅษี ครั้นแต่ง
ทองต้องฟ้าชาตรี ก็เข้ามาบังทีพระโรงพดด้ง ๑

๒ คำ ๑ เต็มขอ .

๑ ต่างองค์ศักดิ์เห็นอหาคัน อิงงามด้วยเครื่อง
ถาดฉายฉนั้น พร้อมกระษัตริย์ผู้วิเศษพงษ์พันธุ์
แน่นหนักด้วยอำมาตย์ดาษไป จึงมีพจนาดถว้จา
ตราดุมันต์ผู้ใหญ่ อันศัพพะองค์ทรงภพไตร
ตั้งเราไว้ต้องราอาจารย์ ครั้นจะงดชววันอยู่นั้น
ก็ไม่มีประโยชน์แก่นดาร คิวท่านผู้ปรีชาชาญ
จงจัดการพระเมรุให้เกณฑักัน ๑ ๒ คำ ๑

๑ บัดนั้น ดุมันต์เด่นาคนขยัน รับคำพระ
มหานักขรรพ์ อภิวันท์แต่รับคตาโคต ๑

๒ คำ ๑ เต็มขอ

๑ ครั้นถึงจึงตั้งนายเวร ให้หมายเกณฑักตาม
กรมน้อยใหญ่ เวียงวังคดังนามหาดไทย จง
พริกพร้อมโดยในคาวร ๑ ๒ คำ ๑

๑ บัดนั้น ฝ่ายเจ้าพนักงานถว้หน้า ดีตำรวจ
 ตรวจกันเป็นโกตา ดีดีช้ายชวาก็เกณฑ์คน
 เมืองเอกเมืองโทศรีชนบท ก็ขับต้อนมาหมด
 ทุกแห่งหน เยียดยัดตอดอดจน ต่างคน
 ทำตามพนักงาน บ้างยกตั้งเมรุใหญ่ตั้งเมรุทิศ
 เมรุทองชวติศนายนาน ราชวัตรฉัตรธงอดงการ
 รูปสัตว์ชวาศยจำเรณูตา หว่างระทานนมโรง
 รำ โชนหนึ่งระบำทุกภาษา เร่งรัดตักเป็น
 โกตา เสร็จตามตำราทุกสิ่งอื่น ๆ ๘ คำ ๆ
 เจริจา

๑ เมื่อนั้น ดั่งพระอาจารย์มานชยัน ครน
 การพระเมรุนนครบครัน จึงตั้งดุ่มันคัมมนตรี
 ให้ชนเชิญเสด็จบรมศพ พระทรงภพธิราชเรือง
 ศรี ชนทรงเห็นอรธแก้วแพรวมณ ไปสู่ที่
 พระเมรุอำไพ ๆ ๔ คำ ๆ

๑ บัตนะ ^๕ สุมันคันเตนาผู้ใหญ่ รับคำแฉ้ว
พากันคตาโคต ^๕ ฐนยังปราธาทไชยรจนา ๗

๒ คำ ๗ เตมอ

๑ จึงเชิญโกษฐ์พระศัพทพมาศ ^๕ อันโอภาษตั้ง
เทวดา ^๕ ฐนพิไชยรททรงอดงการ ^๕ ในมหา
บุษบกพรายพรรณ ^๕ พร้อมทรงรโยงพรรณราย
รทปรายเข้าคอกนายฉัน ^๕ อิกรทพระมหานักธรรม
ถดินนเกณฑท์แห่งประนมกร ^๕ คู่เคียงเรียงกันต้อง
หมัน ^๕ แตะพนถอประทุมเกศร์ ^๕ ประดับด้วยเศวต
สูงจามร ^๕ บทจรมาตามรัถยา ๗ ๒ คำ ๗
กตของโยน

๑ ^๕ ^๕ ^๕ ^๕ ครนถงชงทพระเมรุมาศ ^๕ อันโอภาษจำรัส
พระเวหา ^๕ เชิญพระศัพทฐนแท่นอดงการ ^๕ รจนา
ด้วยแก้วแกมกัน ^๕ พระต้นมหกหมื่นกัศัก ^๕ พ่าง
เพียงชิวจะชาตัญญ ^๕ ต้องอุรรคชายาตาพรรณ ^๕ ที่
รำพรรณรำรักพระภักดา ๗ ๔ คำ ๗ โอด

๐ บัตินัน ^๕ ฝ่ายการมโหรีตพถ้วนหน้า โชน
 หนึ่งระบำชองระทา ก็ทำท่าเด่นรำเป็นโกดี ๆ
 ๒ คำ ๆ เจริจา

๐ เมื่อนัน ^๕ พระพรตพระสัตตครุฑเรื่องศรี กับ
 ต่อมเต็มเต็มพระชนนี สุริวงษ์มนตรีแดก้านัด ^๕ คง
 แแต่ส้มโภชพระศัพ เอิกเกริกพิภพไหวหวั่น ก็
 ครอบเดี่ยวเจ็ดคืนเจ็ดวัน พร้อมกันจะจุดอัคคี ๆ
 ๔ คำ ๆ

๐ เมื่อนัน ^๕ จึงนวดนางไถยเกษี หน้าตาไม่เป็น
 ส้มประดี เรียกกุกุจค่อมเค้าเข้ามา ให้ถ่อรูป
 เทียนตุ้จวรรณ จุณจันท์นตุ้คนรบบุผา ตงจาก
 ปราดาทรัดนา เจ้าช้ำกัฟากันไป ๆ ๔ คำ ๆ
 เต่มอ

๐ ครนถึงบริเวณพระเมรุมาศ ^๕ ไม่อาจดูหน้า
 ผู้ใดได้ เข้าไปนั่งคอยท่าจะจุดไฟ ^๕ ต้เทินใจ
 ทำพุดด้วยกุกุจ ^๕ ๆ ๒ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น พระวดีษรูดวามิตรฤกษ์ ครั้นมาย
 ไต่หานาที จวนจะจุดอักษะก็แลดู เห็นนาง
 ไทยกษัตราภวไวย ถัดอกไม้รูปเทียนมาหนึ่งอยู่
 จึงร้องว่าดูก่อนโฉมศรี ช่างไม่คิดอดสู่วิญญา
 เต็มตัวของเจ้านนขอศัศย์ คิดกำจัดพระรามไป
 เติบป่า ด้วยน้ำจิตระโมหั้นฉันทา ให้ดูกยาชันผ่าน
 เวียงไชย พระองค์รับศัศย์ไม่ชัดเจ้า จึงยกเอา
 ดมบศันให้ แต่ซึ่งพระรามจะเดินไพร ภูวไนย
 ว่าวอนนางเทวี ก็ไม่ฟังพระราชาบัญชา จนวน
 มาถึงกษัตริย์ เจ้าก็ยงหยาบซ้ำพาท ไม่คิด
 ว่าเราหนเปนอาจารย์ จนพระองค์ปลงขัณฑ์วงศ
 ตั้งไว้หมดเมื่อจะดับสังขาร ว่ามิให้พระพรตกับ
 นางคราญ พ้องพานเผาศพระภูวไนย ซึ่งจะมา
 พดอชจุดอักษะ เราหาให้เจ้าทำไม่ เร่งไปได้
 เกิดอรไทย จากในพระเมรุจนา ฯ ๑๔ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น นางไภยเกษ์เด่นหา ได้ฟังทงต้อง
 พระสีทษา กัดยาชัคคั่นเป็นพันคิด มีรูปจะคอบ
 ประการใด จนใจด้วยตัวทำผิด ก็ออกจากพระ
 เมรุชวติศ กับข้าคนตันทิช้อกัจฉี ฯ & คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น พระพรตทรงสัตว์สัตว์ศมี พงคำ
 พระสีทษาพาที ตกพระไทยพันที่จะเปรียบปาน
 ทอดองค์ดงหน้าพระเมรุทอง ประหนึ่งต้องแฉ่ง
 ครดงหาร ไนยเนครมีคมนอนชการ ตัดตั้งตาม
 ครวญคว่ำรำพรรณ ฯ & คำ ฯ โอต

โอ้ ไช้ออกเหยยเดี่ยวชาติกำเนิดมา ในวงษ์พระอิศรา
 รังสัตว์รค์ ช่างหลงเข้าครรภาคนอาชรรมี ดารพัน
 ชอกชำระกำใจ อายมนุษย์เทพไททงไตรจักร จะ
 ทนตุดคภักครผู้ใดได้ มีแม่ชวตวชำระยำไป เหตุ
 ด้วยไถตบิคุราชญาติกา แม้นอยู่ไถตได้ต่นอง
 ประคองบาท พระทรงญชบิคุราชนาถา ไหน
 พระองค์จะปลดงชีพชนมา ไปด้อยังฟากฟ้าสู่รโดย

พระประศวรโรคร้ายเปเนหตายวัน ถูกหาทันมา
 เห็นพระไทยไม้ แต่จะปลงศพภูวไผ่ ซ้ำมิได้
 ถวายเพลิงพระภุมิ เป็นคันทเพราะคนหินชาติ
 ให้เคองบาทจึงตั้งพระฤๅษี จะผิดจริงตั้งใดก็
 ไม้มี มาแปรเป็นเช่นนอนาถนิก พระรำพดาง
 พุ่มพ่ายชดเนตร แล่นเทวดค่มุ่นหมกเพียงอกหัก
 ส่อนอ้อนขอทรวงชบภักตร์ พระทรงศักติเดือก
 องค์ทรวงไศกา ฯ ๓๒ คำ ฯ โอด
 ราชเมื่อนน พระสัตครุศรุวิวงษ์ทรงยศถา กับ
 ทงดองต้มเต็จพระมารดา พระวงษาตมนาง
 กานัด บ้างถือครองศุคนธามาดาช ทรงรูป
 เทียนโอภาสแก้วไศกศัตย์ บ้างถือท่อนกฤษณา
 จวงจันท์ เข้าแวดตอมพร้อมกันอัญชติ ต่าง
 ต่างขอขมาตาโทษ สพรังพร้อมตอมโกษฐูจาร์ดี
 ศรี แลวเคารพจบจุดซึ่งอศคิ ถวายเพลิงภุมิ
 แลวรำไร ฯ ๒ คำ ฯ โอด

๐ เมื่อนั้น ทงสองดาบศครุญใหญ่ ครนดินทราก
 ศัพพะภูวไนย จึงดับไฟให้ก่อเป็นเจดีย์ ไว้อาศุ
 พระบรมกระษัตริย์ ตามเยี่ยงอย่างจักรพรรดิ
 จำเรณูศรี เสร็จจรพรประดับประดาดี ต่างกดับ
 หลงยงที่ค่าดา ๗ ๔ คำ ๗ เชิด

๐ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์ทรงยศถา หวน
 คิดถึงด้ามกระษัตริยา ให้อดอันคั้นอุราพระทรง
 ธรรม์ โอ้อาณิจาณะตัวกู คิดดูก็เห็นว่าใคร
 ขาดัญญู เดี่ยวที่ที่เป็นวงษ์พระทรงธรรม์ มาเข้า
 ครรภคณฑาพินันท์ อันความชวักถวอยู่ไม่รูหาย
 ได้บอขายเทวาทุกราชี่ พระบิคุรงค์ปลงชัพชว
 ษานองพกวมคพดคกนไป แม้นมอดม้วยชวเดี่ยว
 ดึกว่า เป็นคนอยู่คหาประโยชน์ไม่ รำพรพรรณ
 พดางทางทรงโคกกาโดย จนอุไทยเยี่ยมยอด
 ยุกันธร ๗ ๘ คำ ๗ โอด

ร้าย
 ๐ พระมิได้ชำระสระตรง เด็ดจันทรงพระแสงธนู
 ศร ชวนพระน้องร่วมจิตราฤทธิรอน บทจรออก
 พระโรงชัชวาลย์ ๆ ๒ คำ ๆ เต็ม

๐ ดดองคังเห็นอบตังก์อาคันธ์ อันโอภาษ
 พรณรายนายฉาน จึงตรัสตั้งเตนาปรีชาชาญ
 ให้เตรียมหม้อทหารแดโยธี จัดตั้งรถคู่วรรณ
 บัดดังก ถวายยังมาตรงคทงสองศรี จะไป
 รับเจ้าลักษณะพระจักรี มาบำรุงกรุงศรีอยุธยา
 ๆ ๔ คำ ๆ

๐ บัดนั้น ดุ้มนันต์เดินมัยศกา กราบกราบ
 คดานคด้อยถอยออกมา รับผิดชอบจากท้องพระ
 โรงพด้น ๆ ๒ คำ ๆ เต็ม

๐ จึงหมายเวรเกณฑ์พวกจตุรงค์ ด่วนอาจออง
 ดั้หมัดเขมรนั้น เดือด่วนแกดวหาญชาญกรรจ
 ทงอ้อยยงคกงระพินหัวอีก ถือทวนโตมรหอกซัด
 โสมนัสให้รองกองกัก ถือดาบดงทงธนูพิภพ

คึกคักเพียบพบบลพ ขุนรถเทียมมรถทรงอดงกรณ
เทียมด้วยอัครต่างต่างดี รถประเทียบเรียบ
งามอร่ามดี ก็เสด็จพร้อมตามมีพระบัญชา ฯ

๒ คำ ฯ เจริญ

ชมตลาด ๕ ๕
๐ เมื่อนั้น พระพี่น้องสององค์ทรงยศถา ต่าง
ทรงเครื่องเรื่องระยับจับกายา แดงเจิมจุ่มนุ่น
ชฎาเป็นซี่ไฟร ประคำดอดด้อมด้อมรกฎ ดั่ง
ทรงศักดิ์นักพรตอาจารย์ใหญ่ เสด็จจากห้อง
สุวรรณทนต์ใด คดาไคดไปเฝ้าพระมารดร ฯ

๔ คำ ฯ เต็ม

ร่าย ๕
๐ ครนถึงจึงทูลส่งกระษัตริย์ โดยแดนได้มหนัก
สถโมธร ถูกขอเชิญเสด็จจบทจร ไปทรงรถบวร
รุจี ฯ ๒ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น จึงพระมารดาทั้งสองศรี ต่างองค์
ทรงไคกไคก็ เทวีเห็ดอบเห็นพระโอรส ทั้ง
สองครองหน้พยัคฆา ผูกชฎาทรงเพศเปนดาบศ

เหมือนพระดกษณ์พระรามช่างงามด ยิงโคก
 คัดยี่วันทศตศใจ จึงร่วมสอดคอกอดส่องพระ
 ดุกรัก • ชบภักตร์ภูตเทวดค้ำหน้านครไหด ดื่องค์
 ดำรงแรงแข่งพระไทย เด็ดใจไปยังดานพระเจดีย์
 ๗ ๖ คำ ๗ เด่มอ

โอ้ ครนถึงสถูปที่ไว้ชาตุ อันโอภาสจำรัสร์คมี
 ค่างประนอมน้อมเคี้ยวอัญชดี โคกี้ครวญคร่ำ
 รำพรรณ โอ้ว่าพระจอมกระหม่อมเมือง มา
 ชัดเคื่องจวนชิวาต์นฮาตัญ แม่พระเดชปกเกษเปน
 นรินทร์ ดึงฉัตรแก้วางกันโดกา อิกทั้งหมู่ไพร่
 พาประชากร ก็ถาวรดีนทุกซ์เป้นศุขา แตนไป
 จะไต่เวทนา จะผินหน้าไปฟังผู้ใด จะเหมือน
 ฟังพระเดชปกเกษเกด้า จนตายแล้วเกิดเด้าไม่
 หาได้ ควรฤพระภูมีมาหนีไป สติคย์ในปาก
 พาดุษฏี ขาทงดีนจะขอบังคมตา ไปตามพระ

จักราเรืองศรี รำพดางต่างองค์ทรงไต่ก็ ตั้ง
จะสั้นชั่วตบตง ๆ ๓๐ คำ ๆ โอด

๐ สร้างไต่กจึงเตดีจยุรยาตร ดีดาคตั้งพระยา
ราชหงษ์ พาฝูงสาวذنมบรมวงษ์ เตดีจตรงไป
ยังเกียรตินา ๆ ๒ คำ ๆ เพดง

๐ ครนถงจขนงบดตงกรถ ตั้งพระจันทรทรง
กตตบนเวหา อันรททรงดององค์กุมารา ตั้งรท
พระสุรียาไม่วาคี ๆ ๒ คำ ๆ

๐ เมื่อนั้น ฝ่ายโฉมยงองค์ไถยเกษี่ แจ้งว่า
ดองพระโอรสธิบตี พาตองชนนืบทจร ออกไป
ในพนมพนาเวศ รับองค์พระราเมศทรงศร ให้
คินครองอยุทธยาถาวร ยิงเว้ารอนถวิตจินตนา
จะนั่งอยู่อย่างหนักมิได้ ต้องตามไปงอนง้อขอ
โทษา ถึงจะคิดบิตพดวกรั่วโกรธา ก็จจะเห็น
แก่น้ำพระโอรส ด้วยดูถูกกุกัดถึงชั่ววตร ถึง
แม่ผิดก็จะคดาชหายโทษหมด จึงเรียกกุกุจ้ค้อม

ต้นหลังคด วิ่งตามรถสององค์นางนงคราญ ฯ
๘ คำ ฯ เชิด

๐ ถึงรณางค์มุกก็หยุดไว้ พดางพิโรจน์ง้อขอ
เค็นถ่าน จะไปขอโทษพระอวตาร เข้าวมาดย์
จงได้ปรานี ว่าแต่ขี้บ้ายอดตุดุด มือหนึ่งนุด
นางค่อมทาศี เจ้าข้าหน้าตาไม่ส้มประดี ชน
แอบขท่ายรถด้วยก้นมา ฯ ๔ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์นาถ กับองค์
พระศัตตรุกคอนุชา ทรงมหาราชรถถดเตี้ยกั้น
ส้มเด็จพระมารดาทั้งสององค์ ต่างทรงรถพรรณ
รายฉายนัน พร่อมพรั่งทงต้นมนางกำนัด ตาม
เดด็จเป็นหนัดกันลงไป อนุไพรฟ้าข้าหลวงทง
ดำมกรม ชื่นชมให้เด่นเดี่ยวหวุ่นไหว คดีคตาย
ชยายยกพดไกร ออกจากเวียงไชยอยุธยา ฯ
๖ คำ ฯ เชิด

๑ บัดนั้น ^๕ดูมันต์นั้นผู้มัยศกา ^๕เร่งรถเร่งทศโยธา
^๕นำห้ำกระษัตริย์จรจรัด ^๕พอบ่ายเบี่ยงชายแดง
^๕สุริยาน ^๕ถึงที่อุทยานสวนขวัญ ^๕จึงยก
^๕ประนมบังคมคิด ^๕กราบทูลทรงธรรมด้วยภักดี
^๕เมื่อพระองค์ทรงเดชเชษฐา ^๕แต่ตั้งมาประทับอยู่
^๕ที่ ^๕พอดสงยามดวงเวดารাত্রี ^๕พระตอบหัน
^๕ข้าบาทดีดาศไป ^๕ฯ ๖ คำ ๕ เสร็จ

๑ เมื่อนั้น ^๕พระพินองผู้มอชณาไศรย ^๕แด่นวโยค
^๕ไศกัณธ์ร้อยตะห้อยใจ ^๕ให้อาไถยจาบัดนี้วันท
^๕แล้วตรัสว่าองค์พระอดตาร ^๕จากัดถนทรงเพศ
^๕เป็นคาบศ ^๕ตะเคืองกระษัตริย์อัคริยัค ^๕แต่ตั้ง
^๕บทรไปด้วยบาทา ^๕เราจะทรงภักดีสุวรรณครรไ
^๕เหมือนออาจใจไม่ค้ำับพระเชษฐา ^๕ว่าแล้วทงต้อง
^๕กระษัตรา ^๕ตั้งให้หยุดโยธาพดากร ^๕ฯ ๖ คำ ๕
 เสร็จ

๑ จึงได้ตั้งอย่างเียงยรยาทร จากกรถโสภาษ
 ประภัสร์ ทรงดีดาคด้วยบาทบทจร กราย
 กรมาสู่สุวรรณมาดี ๆ ๒ คำ ๆ เพดง

๑ พอเวดาสุดวงอโณไทย ประทบัร้อนนอน
 ในสุวรรณศรี ให้พิทักษ์รักษาพระชนนี มีให้
 อันตรายบีทา ๆ ๒ คำ ๆ

๑ อดคงคังเห็นอบรรจฐรณ์ ยิ่งเร้าร้อนเคร่า
 โทมน้ำคำ ใ้อว่าปานนพระพี่ยา จะดีดไปหน
 คำบดใด ได้ความยากลำบากทั้งด้ามองค์ จำ
 ดันดงดันเดินเนินไศด จะวิโยคไศกด้ร้อยตะห้อย
 ใจ ยามประชมรมไม้เปนเรือนนอน ยามเสวยจะ
 เสวยแต่เผือกมันี่ ส่ารพันเต็มศุขต์โมตร์ ยาม
 ดรงเคยดรงขันด่าคร ขจายจรด้วยรศ์สุคนธา
 จะต้องฝนทนแดงพระสุริฉาน ทรมานหม่นใหม่
 ไปในป่า ร่ำพดางต่างองค์ทรงไศกา ประหนึ่ง
 ว่าจะดีนด่มประดี ๆ ๘ คำ ๆ โอด

ร้าย
 ๑๐ จนนรุกรุ่งรางต่างแฉ่ง กระจ่างแจ่มเยยม
 ยอดศรีศรี วรรณกตัญญูมาดี พระเด็ดีจ
 จากที่ไฉยา จึงให้เค็ดอนพหุดพดนิกาย* บทจร
 ตามซ้ายฝ่ายขวา ด้มนันต์นักบ่ดองกระษัตรา
 เดินนำนำพวกพดากกร ผ่านทางหว่างทุ่งวงเขา
 ตามดำเนินาห้วยธารชานคิงขร เร่งรถรับรัตอัคคีตร
 บทจรไปโดยพนาดี ๑ ๖ คำ ๑ เชิด

๑๑ มาถึงอาศรมพระวดีษรู ทั้งองค์พระด้งามิตร
 ฤกษ์ ให้หยุดพวกพดมนตรี อยู่ที่บริเวณศาลา
 จึงเชิญด้องด้มเด็จพระมารดร บทจรจากราช
 รัถา กรายกรนวนายดาตรา ตรงไปยังศาลา
 พระนักพรต ๑ ๔ คำ ๑ เด่มอ

๑๒ ครนถึงจึงประนตบทบงด้ ทั้งด้ององค์พระ
 มหาดาบศ ไม่เห็นพระหริวงษ์ทรงยศ ด้องค
 ทรงกำด้รดไค้ก็ ๑ ๒ คำ ๑ โอด

๑๐ เมื่อนั้น จึงหวดนางไภยเกษ์ หนึ่งมาท่ายรถ
มณีนี เห็นดีกระษัตริย์บทจร เข้าไปอัญชิต
พระดีทธา ให้เราอ่อนอร่าดั่งคองคร ยิงดีเทิน
เชนใจบังอร ทอดถอนใจคดถึงรำพึงคิด จะตาม
ดีกระษัตราคดาโคต ก็อายใจเต็มทีด้วยมีผิด
ค่อองค์พระดีทธาดีวามิตร พระวดีษฐุมหามุณี
จะนั่งอยู่อย่างนี้ก็มิชอบ จำจะไปนบนอบพระ
ฤาษี คิดพดางทางนุกอ์กัจจี้ กระจเอนดงจาก
ทท่ายรถ อ้อค่อมตมคคว่าคะมาหงาย ถูกแด่น
ตามนายวังหลังชด เจ้าข้าหน้าเซียวเดินเดยวดด
บทจรไปยงค้ำดา ฯ ๓๐ คำ ฯ ชบ

๑๑ ครนถึงจึงศ้อยหมอบคดาณ เขาวมาดยบงคม
แดวกมหน้า ดเทินใจมิได้จันรรจา เผ้าแดดห
คาคอ์กัจจี้ ฯ ๒ คำ ฯ

๑๒ เมื่อนั้น พระวดีษฐุดวามิตรฤาษี เห็นดี
กระษัตรามาไค้ก็ พระจิงมีเนอความถามไป ดู

ก่อนพระพรตผู้วิงษ์ มารดาเจ้าประด่งค้ำให้เป็น
ใหญ่ จนพระบิตูเรศนั้นบรรโดย เหตุใดไม่ครอง
ศวรรยา จึงพาดองนงคราญมารดร ยกพดนิกร
มาในป่า ทั้งควเจ้าเด้าก็ทรงบรรพชา มาหาคา
๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๐ เมื่อนั้น พระพรตผู้มอชฌมาไครย ดัดก่อนถอน
ร้อนเร่าเคঁร่าใจ ชดโผยของภักตร์แฉ้วพาทิ อัน
มารดาข้าบาทนชาติชั่ว ทั้งโหดเนาเมามัวไม่บัดดี
สภารษากว่าหญิงทั้งธานี อันหदानนมได้ร่วมคิด
จึงบวชตนตามพีเป็นชีไพร ด้วยจงใจภักดีผู้จริต
จะตามไปเชิญองค์พระทรงฤทธิ พระชนนีนมจิตร
คิดเมตตา ทั้งดององค์ทรงเด็ดีจออกมาด้วย
หวังจะช่วยว่าวอนพระเชษฐา ให้ผ่านเกล้าคั้น
เข้าอยู่ทชยา เปนมหาจรรโคงในชาติรี พระ
ทรงฤทธิสถิตย์สถานใด จงโปรดให้ทราบเกล้า

เกษ ช่วยขจัดตำแหน่งพักพระจักรี หาดานจะ
ได้พักนคตาโคต ๗ ๑๐ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น ดั่งพระมหาอาจารย์ใหญ่ ยัม
พดางทางตอบว่าขอบใจ รู้รักใคร่ในพระหริรักษ์
หญไทยหวังคงมั่นกตัญญู รอบรู้ในสถานการ
เบาหนัก ตรงต่อพระเชษฐาสยามิภักดี เป็น
เอกอรรคโมฬีพิพงษ์ ซึ่งพระพิทกับพระศร็อนธา
ทั้งดีดางามดังนวนวดหง ต่างตะเพศกระษัตริย์
ชดัยวงษ์ ทั้งตามองค์ออกจากพระเวียงไชย
มาก่อนตาช้านานนะหาดานเฮ้ย ไม่รู้เดยว่าไปหน
คำบดไเหน ครนตัวตามาถึงศาตาโดย ก็มีได้
พบตามกระษัตรา ๗ ๘ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์นาถา พังกดาว
ผ่าวร้อนในอรุา ยิ่งเด่นไศกไศกาจาบัดย์ โอ
ว่าพระจักรีดีกร เคยถาวรเป็นศุขเกษมต้นค
มาทนทุกซบูกป่าพนาวัน ดำรพินจะดำบากยาก

๑ เมื่อนั้น ^๕ต้องพระองค์ทรงสัตว์สัตว์คัมภ์ ได้ฟัง
 สัมเด็จพระชนนี ^๕ ค่อยอธิบายคตาศยคดีในวิญญา
 ต่างประนมก้มกราบพระอาจารย์ ขอบพระทาน
 ได้โปรดเกษา แก่ข้าผู้ทนต์เรศเวทนา ^๕ อย่าให้
 สิ้นชวาในไพรวัน ^๕ เขียดองพระดีทชาพาจร ไป
 ตามพระสัตว์กรในไพรดิษฐ์ ^๕ เห็นจะพบภักตร์องค์
 พระทรงธรรม ^๕ เพราะต้องพระคุณนั้นพาไป ๑
 ๖ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น ^๕ พระวดีษฐูดวามิตรอาจารย์ใหญ่ จึง
 คอบว่าอย่าอาวรณ์ร้อนใจ ^๕ จะพาไปให้พบพระ
 จักร ^๕ ว่าแต่ทงต้องพระนักดีทชิตี ^๕ ครองเครื่อง
 ตามกิจพระฤาษี ^๕ ออกจากอรัญญภู ^๕ กระทบตริย
 โฉมงามก็ตามมา ๑ ๕ คำ ๑. เต็มอ

๑ เมื่อนั้น ^๕ พระพรตพระสัตว์ศตรุคณาถา ^๕ ครนถง
 ที่ประทับโยธา ^๕ จึงนิมนต์พระมหานักธรรม ^๕ ให้
 ขนบนรถทงตงต้ององค์ ^๕ โบกชงแต่เวเคต้อนพด

ขันธุ์ ต้องกระษัตริย์นำหน้าจรจรัด ตุ่มันคั่นก็
ตามเสด็จไป ๆ & คำ ๆ เชิด

๑ รั้วเร่งจตุรงค์โยธา ผ่านมาตามตรอกซอก
ไศด ตกทุ่งถึงแถวแนวไพร เห็นทิวไม้ดีโคง
ชดธาร ๆ ๒ คำ ๆ เจริจา

๑ บัดนั้น นายกษัตริย์พรานไพรใจหาญ แต่มา
จากองค์พระอวดตาร ก็ตั้งด่านคั่นทางกลางอรัญ
แถวเกณฑ์ไพร่ให้ตั้งเปนมวดก้อง เทยวด้อม
มองตราตรวจกวดขัน ครนรุ่งรางต่างศรีสุริยัน
ก็มาคั่นอรัญมรรคา ๆ & คำ ๆ เชิด

๑ พอได้ยินดำเนียงเสียงพด ก็ป็นชนดูบนคั่น
พฤษา แดไปเห็นต้องกระษัตริฯ นำหน้าพด
มนตรี คึงกตั้งเกดาดาวภาคย์จำเรียวรัก เหมือน
ทรงนามรามลักษณะทั้งสองศรี ชรอยว่าพระพรต
ยกโยธี มาตามพระจักร์ด้วยใจคด น่าจะเป็น
ปรบักษ์พระจักร์กฤษณ์ ตุ่มคบคิดกันมาด้วย

ดาบค้ ภูเป็นข้าบาทหงส์พระทรงยศ ด้บรรโดย
 ไม่ดุดะกัน จะมุ่งมั่นขันช้อออกค้อกร รามู
 รอนเช่นฆ่าให้อาตัมย คิดแด้เวเป้าหุดอดค้อคัมย
 พด้น ด้ยงด้นนโหนเนนพนาวา ๆ ๘ คำ ๆ
 เป้าหุดอด วั

๑ บัดน ด้ยงพวกบริวารพรานป่า ด้ยอิน
 ด้ยงหุดอดด้นเปนดัมยญา ค้างเรยักหากักกันชน
 ทนที่ ชวนกันเคยวว่านยาแด้วทาต้ว ยมหัว
 โห้ร่งก้องไพร์ค้ว คาคเครื่องคงกระพ่นกัน
 อินทรย์ หมายประจัญไพร์ไม์เกรงใคร จับ
 ธนุหน้าไม์แหดนชัต กต้องดัดตักกยาพรว้าโตไหญ่
 แยกย้ายรายกันด้นเดินไป มายังค่นพระไทรที่
 ดัมยญา ๆ ๖ คำ ๆ เชิด

๑ ครนถงจิงเห็นพวกพด เกิดอนกถนอของมา
 โนป้ง มีคความยินค้ปรีคู้ว่า จะเป็ดองเอาผ้า
 ให้อันค้ว ว่าพตางค่างคนก้เห็นบรง ชัดเขมณ

เก้กงแด้วโปกหัว ถิ่งพวกรเราเท่านกมกถ้ว ร้อง
บอกกันท้วบรดาพราน ๆ ๔ คำ ๆ

๑ บัดนั้น กุชัณนายใหญ่ใจหาญ เห็นพวกพด
รณรชชฌาน เค้นตบหัดถนัดฉาดฉานดำราญใจ จึง
๕ ขบออกออกนามตามกำหนด นนพระพรตผู้กำกับ
แม่ทัพใหญ่ จงจัดกันเป่นแพนยกแยกออกไป ชุ่ม
ไพร่รายริมมรรคา แม้นกว่าฮ้ำฮ้ายฮ้ายเลื้อเฮา
เร่งกรูเข้าโจมตีอย่าหน้หน้า ตั้งพดางทางตัดตัด
มา ยืนขวางมรรคาพนาโดย ๆ ๖ คำ ๆ เชิด

๑ ครนโกถถึงจรงระหวาด เหวยใครองอาจ
มาแต่ไหน เองถ้ำชื่อเรียงเตียงไร จึงหักด่าน
ผ่านไปไม่เกรงกัน ว่าพดางทางทำกงชน คักช
คำรามหุนหัน ทำเตนหรบชบเขยวเคยวพน ยน
ยันเขม่นไม่พริบตา ๆ ๔ คำ ๆ

๑ เมื่อนน พระพรตผู้วิงษ์นาคา ได้ฟังนาย
พรานไพร่ใจพาดา โอหังหยาบฮ้ำดำฮารณ

จึงร้องมาว่าเหวยเฮ้ยพรานไพร เองชื่อไรมา
 ประมาทอาจหาญ มิ่งแค่นเคื่องเรื่องไรมิใช่
 การ จะวายปรานต์เสียเปล่าไม่เข้ายา เรา
 ฤๅชื่อพระพรตพระดีศตรุด มาตามองค์ทรงภุช
 เชษฐา เดินโดยอริยมรรคา จะดั่งว่าหัก
 ด้านประการใด ๆ ๒ คำ ๆ

๑ บดินน์ กุขันผู้แต่รายนายใหญ่ ทำเมียง
 มองบ้องหน้าแต่รู้ว่าไป ท่านอย่าได้เอาที่จมา
 พาท เราฤๅชื่อกายนายกุขัน เปนพงษ์พันธุ์ชาว
 บ้าพนาครี ได้ครอบครองบุรีมรณัน อันเป็น
 ที่คู่ไซโธพาร์ ฝ่ายท่านได้ผ่านนัคเรศ แกลง
 ย่อนยาทำเพศเป็นขบ่า จะตามคิตคิตร้ายพระ
 รามา จึงแกดงยกโยธาพดากกร อันตัวเราณฤ
 คีอทหาร องค์พระอวดคารชาญต์มร ได้รักษา
 อารัญเทียวส์ญจร ตระเวนรอบคังขรบรรพต
 ท่านหักด่านผ่านมาเวदान เราจะดังชิวเดี่ยวให้

หมด จึงดำจิตที่คิดทรยศ คิดคิดแก่องค์พระ
จักรวาล ๗ ๓๐ คำ ๗

๑) เมื่อนั้น พระพรตผู้วิงษ์นาถา ได้แจ้งข่าว
กล่าวคิดถึงพญา ดั่งชราที่พรคมาเจือใจ จึง
กล่าวมธุรคพจมาน ว่าดูก่อนนายพรานผู้ใหญ่
ท่านอย่าคิดเค็ดือบแคงเหงใจ เหมือนหนึ่ง
ไม่เมตตาปราณี ตัวเราจะขอเข้าไปไต่ถาม ให้
แจ้งความตามกระบวนถ้วนถึ ตรัสพดางทาง
เสด็จจรตึ ถ่มันต้นเส่นกัตามมา ๗ ๒ คำ ๗

เล่มอ

๑) จึงมีพระบัญชาว่าวอน ดูก่อนกฤษณ์พรานป่า
อย่าหนักเหงจะแจ้งกิจจา โดยความสัดยาเที่ยง
ธรรม อันมารดาเราใช้น้ำใจพาด ทั้งดำชารณ์
โดยโมห้โหดัน จนส่มเต็จบิตุรงค์ปดงช้วน เกิด
วิบัติพดตกันน่าน้อยใจ จะโกรธาฆ่าพันบั่นรอน
ก็เปนพระมารดรไม่ทำไต้ แตนคนึงถึงองค์พระ

ทรงไชย จึงยกพวกพลไกรคิดตามมา ซึ่ง
 แต่งองค์ทรงเพศบรรพชิต ด้วยตั้งจิตรเควพ
 พระเชษฐา ใช้แยบยนต์กถการมารยา จะ
 ตามมาเชิญสู่พระบุรี ให้พระองค์ทรงซึ่งเสด็จ
 นคร ดำรงค์กิติจักรพรรดิเนติมศรี ท่านแจ้ง
 ความออกนามพระจักรี เรามิไฉยินดีเป็นพนัก
 จงเมตตากรุณาทำคุณเรา ช่วยพาเฝ้าพระองค์
 พระทรงศักดิ์ ท่านก็เป็นข้าพระหริรักษ์ เรา
 ตั้งภักตร์หมายมาช่วยพาไป ฯ ๑๒ คำ ฯ

๐ บัดนั้น กุขนผู้มีชญาไศรย ได้ฟังยังงง
 สิ้นแท้ใจ จึงตอบไปทันทีด้วยปรีชา พระแกดั่ง
 ครวญใจได้ถ้วนไพเราะห์ ก็เพื่อเพราะเห็นเราเป็น
 ขวบป่า ชนช่อเชื้องงษ์พงษ์พาดดา ย่อมแต่ง
 การมารยาพาที้ แม่นจริงจึงตั้งคำพระร่ำว่า จะ
 อาต่านำไปในไพรศรั้ นู้จัดถ้วนเป็นกระบวนราวี่
 ไม่จริงเหมือนวาทที่เจรจา ฯ ๑๒ คำ ฯ เสร็จ

๑ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์นาถา จึงเอื้อน
 อรรถมธุรสพจนานา ท่านอย่ากินแห้งแคงใจ
 อันพระภุชงษ์ทรงเดช จะเปรียบดังบิคุเรศก็
 ว่าได้ ซึ่งเรายกพวกพดลัดกตไกร มิใช่จะ
 คิดอ่านพาดไฟรี ด้วยมารดรพระดักษณ์พระ
 จักรกฤษณ์ พระวดีษฐูดวามิตรฤษี แม่
 เราตวภาพกีน บัดนี้พดลอยคิดคิดตามมา ทง
 ไฟฟ้าประชาชาวนคร ก็อาวรณ์ทรงเดชพระ
 เชษฐา ให้คั่นครองเขตวรรษันต์ดววรรษยา เป็น
 ดัจจาเที่ยงแท้ทุกประการ. ๑ ๘ คำ ๑

๑ บัดนั้น กุชัณพรานไฟใจหาญ ได้ฟังตรัส
 มธุรสพจนานา ก็ต้นการกินแห้งแคงใจ วาง
 ษนุดงไว้ใจยินดี น้อมเกล้าชดด้บังคมไหว้ แล้ว
 กราบทุดไปพด้นทั้นใด พระอย่าได้อาวรณ์ร้อน
 วิญญา จะนำไปให้พบประดบัภักตร์ พระ

หริวงษ์ทรงศักดิ์เชษฐา แต่จะขอกราบกรานพระ
มารดา ด้วยเป็นขาดของรองชู้ ฯ ๒ คำ ฯ

๑๐ เมื่อนั้น ทังสองน้องนารายณ์เรื่องศรี ต่าง
ชื่นชมดมถวิลยินดี พระจึงมีชู้ศอันสุนทร ว่า
ท่านนมคุณแก่เรานัก ด้วยรักพระหริวงษ์ทรงศรี
จะพาไปกราบกรานพระมารดร ก็กุมกรด่วนเดิน
ดำเนินมา ฯ ๔ คำ ฯ เต็มขอ

๑๑ ครนถงรถสองพระชนนี กราบเกิดขาดเห็น
เกษา ทูลว่าถูกรักทังสองรา พบกฤษณ์พราน
ป่าพนาโดย บอกว่าเป็นข้าพระอดดาร ตั้งด่าน
รักษาในป่าใหญ่ เพื่อนค้ำับรับคำจะนำไป ให้
ประสบบพบไทชิบดี ฯ ๔ คำ ฯ

๑๒ เมื่อนั้น ทังสองพระมารดามารศรี ไต่ฟัง
ดังที่พวารี มาได้จรจรงอินทรีย์กตยา จึงเอื้อน
อรรถมีชู้ศพจมาน ว่าดูก่อนนายพรานชานาญ
ป่า แต่พวกเราเผ่าทรงไศกา บีมประหนึ่งชิวา

จะม้วยมิต ท่านค้ำบัรบับว่าจะพาไป เหมือน
 เราได้พบภักตร์พระจักรกฤษณ์ คุณนั้นใหญ่เลิศ
 ดันเป็นพันคิด ดึงแกกษัตรีไว้ให้นานวัน ครัด
 พดางทางประทานสิ่งของ ทั้งเสื้อผ้าเงินทองทุก
 สิ่งสรรพ อีกพานหมากค่าน้ำตวงสุวรรณ จัด
 สรรให้เสร็จสำเร็จการ ๆ ส คำ ๆ เสรจ
 ๑) เมื่อนั้น นายกฤษณ์พรานไพรใจหาญ ต่ใจได้
 ของพระราชทาน เบิกบานยินดีปรีดา จึงยกกร
 บังคมก้มเกษ ทูลต่อองค์เวศเด้นหา อ้นองค์
 ส้มเด็จพระดุกยา ข้ามดโคงคองดาวรี ข้าได้
 พยายามตามไปส่ง จนถึงองค์พระมหาฤๅษี ขอ
 ภารทวาชมนี่ กฤษณ์นอญรมหิมพานต์ แดวธา
 ภาองค์พระทรงศักดิ์ มารายรักษาระวังตั้งด่าน
 ซึ่งฟากฝั่งวังวนชดธาร แด่นกัณดารภักพันคณนา
 ทงกว้างใหญ่ไหลเชี่ยวเป็นเกลี่ยวกดิ่ง มีทุกสิ่ง
 ผุดสัตว์มีจณา จะขอไปจัดแจงแต่งนาวา จะได้

ข้ามมหาวารี ทดพดางทางประนคบทบงต์ ๓
 กระษัตริย์ผู้วิงษทงต์ คณิตคตต์บ้ำพนาดี มา
 ยงทณฐานพรานไพโร ๗ ๑๒ คำ ๗ เขต

๑ ครนถงจิงมวจา บอกแก่โยธาทงน้อยใหญ่
 ว่าบดินพระพรคยค์ไกร มานมใช้เปนไทยพาด
 พาดองถ่มเต็จพระชนนี ไค้กัเพียงช้วงตั้งตั้งซาร
 หวังจะเชิญเดด็จพระอวตาร คั้นครองราชฐาน
 อยุทธยา ชาวเราทงปวงจงดองไป รับผิดชอบ
 น้อยใหญ่ประทบทำ ทงผลตามดไม่นานา ถวาย
 ดีกระษัตราตามกัณดาร ๗ ๖ คำ ๗

๑ บดินน พวกพดพรานไพโรใจหาญ ไค้ฟัง
 กุขันบัญญัติการ อดหม่านวุ่นวิงเปนดังคตดี ๗
 ๒ คำ ๗ เขต

๑ ครนถงบุรีรมมิไค้ชา ช้วยกัณถอยนาวาอยู่
 อังมี ไค้ครบถวนหาพินตามบาณช้ คนมีประจำ
 ทุกดำไป แด้วจคตั้งของต่างต่าง เหน้อย่าง

ปลาดากรายสววยใหญ่ ทั้งปักแพ่งแดงโมแดง
ไทย อีกดุกไม่นาผงเผือกมัน / บรรทุกเรือ
ชุดมุนวุ่นวาย ไพโร่นายให้ร้องก้องด้นั้น รีบ
ถอยออกจกท่าทางห้าพัน แข่งกันแน่นคดอง
ต้องดงมา ๆ ๖ คำ ๆ ไซ้เรือ

๑ ครนถึงจึงจอตทอดประทับ ซ้อนขับคักคักกัน
หนักหนา ช่วยกันชนของถววยวุ่นวายมา แล้ว
กองไว้โกดัดทำชโตรร ๆ ๒ คำ ๆ เจริจา

๑ บัดนั้น กุขันใจหาญชาญดมร จึงให้พวก
พรานป่าพนาคอน แแบกคอนหาบหามตามกัน
ไป ๆ ๒ คำ ๆ เชิด

๑ ครนถึงรถมณเฑาะฐะศรัย โด่มนัคประนม
บังคมไหว ถววยของต่างต่างที่วางไว้ แล้ว
ทุดไปด้วยความปรีดา ซึ่งจะข้ามวังวนชดชาร
ไปตามพระอวตารนาถา เรือแพห้าพเจ้าให้เอา
มา รอรับประทับท่าวาริ ๆ ๔ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น ทงต้องพระมารตามารศรี ชื่นชม
 สมนกวิดยินดี จึงตรัสตั้งเสด็จม้านัน . ให้เอาของ
 ถวายของนายพราน มาประทานหมู่พหุดพดชนร์
 แดวเชิญต้องทรงศักดิ์พระนักรรรม จักรวัดไป
 ยังท่าสาคร ๑ ๔ คำ ๑ เต็ม

๑ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์ทรงศร ครนถึงฝั่ง
 ตั้งพวกพดากกร ให้ข้ามผ่นหนึ่งเนื่องจนเป็ดอง
 ไป ๑ ๒ คำ ๑ ได้

๑ บัดนั้น พวกโยธีทงหตายนายไพร่ บ้างชวน
 กนรบรบคคคไม้ ผูกแพใหญ่พร้อมเดรัจฉาเร้า
 การ ๑ ๒ คำ ๑

๑ บ้างก็ข้ามรถรัตนอศิศร ข้ามกฤษพรพหุดพด
 ทหาร ค้างแข่งข้ามตามวณชดชาร อดห่ม่าน
 มกองทองวาริ ๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น พระพรตพระสุคตครุทเรืองศรี ครน
 เดรัจฉาซึ่งข้ามโยธี เชิญต้องชนนึ่งงนาวา ๑ ๒ คำ ๑

๑ แด้วคาร์ตครัดตั้งพวกผู้พาย ให้เบนบ้ายเรือ
 มากออกจากท่า เรือแพแห่ตามคิดตามมา ช้าม
 มหาวังวนชดชาร ๗ ๒ คำ ๗ โต้

๑ ครนถึงจงเชิญต้องมารดา ชนทรงรกรรตนา
 มุกดาหาร พระวดีษฐ์ตามิตรอาจารย์ ชนรณ
 แก้วรุกรกาญจน์อำไพ พร้อมหมู่จตุรงค์โยธา
 เกดื่อนกตาดตาศดาทั้งป่าใหญ่ นายกฤษณ์หน้า
 เด็ดใจไป เข้าในราวอริยมบรรพต ๗ ๔ คำ ๗ เชิด

๑ บัดนั้น กฤษณ์ใจกล้าดำหัด นำดีสุริวงษ์ทรง
 ยศ เดยวดตมรรคาพนาดี จนโกตถึงซึ่งบรรณ
 ค้าดา พระภารทวาชญาษี บังคมทูลโดยมุดคดี
 ชบอกรอัครมพระนักรรรม ๗ ๔ คำ ๗

๑ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์รังสรรค์ ได้ฟังจึง
 ตั้งสุ่มันตัน ให้หยุดพวกพดชัชนีในดงดอน นอก
 ประเทศเขตรขอบอัครม รีมรมรุกข์ไทรโกต
 คิงขร แด้วเชิญต้องดมเด็จพระมารดร บทจร

จากราชรภไชย กับพระมหาดวามิตร พระ
 วดีษฐผู้เป็นอาจารย์ใหญ่ ดีกระษัตริย์ดีดาจดา
 ไคด เข้าไปยังอรัญญ์ ๑ ๖ คำ ๑ เต็ม

๑ ดีกระษัตริย์พร้อมกันวันทา องค์พระภารทวาช
 ฤษี พระวดีษฐผู้ดำมิตรมุนี กิ่งงอนดบที่เป
 หดหดด ๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น พระภารทวาชดาบศ เห็นตองสูริวงษ์
 ทรงยศ จึงตรัสถามพระพรตอนุชา เหตุไฉนโย
 องค์พระกุมาร จึงกดับเพศอาการเป็นช้ำมา ไม่
 ปกบองครองชนทติมา เทียบบุกบ่ามานั้นด้วย
 อันใด ๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น พระพรตผู้มีชญาไศรย กราบ
 พดางทางทูตส่งองไป ข้าไม้หนักถวิตยินดี ใน
 ยศศักดิ์มบศพิศถาน จึงทรมานมาในไพรศร์
 จะเชิญพระหริรักษจักรี ให้ภูมิกดับคินพระนคร
 แจ่งว่าตมเต็จพระหริวงษ์ ฟ่าองค์นางดีดาจดว

ล้มลง กับพระด็กษณ์ร่วมจิตรฤทธิรอน บทจร
มาฟังพระนักรพรต ดำกระษัตริย์บคนอยู่ที่ไหน
จงโปรดให้ทราบความตามกำหนด พอได้เข้า
เฝ้าองค์พระทรงยศ พระคาบศโปรดด้วยช่วย
เมตตา ๆ ๘ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น พระมหาอาจารย์ณานกดำ ได้ฟัง
พระพรตพจนาน เห็นสัจจาจึงตอบว่าขอบใจ อัน
องค์พระกุมารหลานรัก สัตย์ธรรมมันหนักไม่หา
ได้ จะเป็นทีสัตว์เรณูจำเรณูไซย ท้าวทั้งใน
โลกาชาตรี อันองค์พระด็กษณ์นางดีดา กับ
ทั้งพระจักราเรืองศรี บุ๊กป่ามาหยุดที่ภูฏี คาน
เด่นหาอาไโดย ดูปลอบโยนโอเน้ออนพุดอ่อนนั้
พระทรงธรรมหาอยู่ด้วยดูไม่ ว่าภูฏีนี้เคียงโกด
เวียงไซย จะมีได้ตั้งใจจำเรณูพรต บัดนี้พระดี
กรจรไปพัก ในสำนักพระสร้งังคดาบศ อยู่แทบ

เชิงหิมวันต์บรรพต กำหนดเก้ายोชนม์รรคา ฯ

๓๐ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์นาคา ได้ฟังพระ
มหาดีทธา ยิ่งเร่าร้อนอรุณรังไฟกัณฑ์ โอ้อว
อนิจจาพระดีกร จะบทรจรเที่ยวไปในไพรดงันท์
คิดว่าอยู่ฟังพักพระนักรรรม์ จึงค้นคณคิตตาม
ข้ามคองคา ถึงกุ่มมิได้ชมบังคมบาท พระตรี
ภูวนารถนาคา ฤาเห็นน้องไม่ครองสติยา ผ่าน
พาจึงไม่ไว้วางพระไทย จึงหัดกุดหน้ไปให้ไกล
เมือง จะชดเคื่องชอนฤาเณ รำพดางทางทรง
ไศกาโดย พระมิได้เป็นอารมณ์ส้มประดี ฯ

๘ คำ ฯ โอด

๑ เมื่อนั้น พระภารทวาชฤาษี เห็นพระพรต
ไศกาก็ปรานี จึงมีมธุรสพจนา ดูก่อนพระกุมาร
หฐานรัก อย่าไศกนักจงฟังตาวา รูปนี้จะนำ
มรรคา ให้พบตามกระษัตราธิบดี ว่าแต่วกัชวณ

พระวดีษรู ทั้งพระด้วงมิตราญี ออกจากอรัญญิกู๊ พระพรตกับชนนีก็ตามไป ฯ ๖ คำ ฯ เชิด

๑ ดวงทางหว่างเขาดำเนาป่า ช้ำมชดาไตรก
 เกรินเนินไศด เวง์บริบรพดัดกตไกร มาไถด้
 หิมวนต์บรพต จึงเห็นคำดาพระอาศรม พระ
 ด้รภังคบรมดาบศ พระมนุชบอแก่พระพรต
 นันกำหนดที่อยู่พระนิกขรรม ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระพรตด้วิงษ์รังด้รค ให้หยุดรด
 แก้วแพรวพรณ นอกเขตอรรัญญิกู๊ จึงเชิญทง
 ด้องพระมารดร บทจรจากรณณันควี กัยด้าม
 พระมหาโยคี เข้าไปยงที่คำดา ฯ ๔ คำ ฯ เถมอ

๑ ครนถด้กษัตริย์มด้การ พระด้รภังคอาจารย์
 ฌานกดำ พระนิกขรรมทงด้ผู้ปรีชา เคารพกัน
 วันทาด้วยยนิต ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระด้รภังคมหาญี เห็นด้ด้วิงษ์
 พระจักรี พระมนุชด้รด้ตามความไป ดูกรพระ

พรตกุมาร แจ๋ยกพวกพดหาญจะไปไหน ช่าง
 เบียดย่นแปดงอินทรีย์เป็นขี้ไฟ เหตุใดไม่ครอง
 พระภารว ๗ & คำ ๗

๑) เมื่อหน้ พระพรตด้รุ้วงษ์นาถา ได้ฟังบังคม
 กัมภักตรา จึงมีพระบัญชาตอบไป อันแด่น
 ด้วรยาอาณาจักร หาดานจะรักกว่าพี้หามิได้
 แม่ช้ำทุงคนจิงไร ทำให้ไตเดือดร้อนทงบุรี
 ชึ่งแต่งองค์ทรงเพศเปนนักดีทธิ ด้วยนำจิตร
 ด้วมิภักดรกพิ จิงเจิญทงด้องพระชนนี มา
 ตามพระจักรผู้คักดา แจ่งว่าอยู่ด้วของคัพระ
 ทรงญาณ จิงชมซานคั้นดงตรงมาหา จะ
 เจิญเข้าเขตรชั้นที่ด้วรยา ผ่านฟ้าเด็ดจอยุ
 แห่งไต ๗ ๘ คำ ๗

๑) เมื่อหน้ พระด้รภังคดาบศอาจารย์ใหญ่ ได้ฟัง
 บัญชาจิงว่าไป ตานชอบใจพระหาดานรัก ความ
 ด้ดที่เจากคัมญู จะเจ็ดชรูไปทงไตรจักร อันพระ

รามสูริวงษ์องค์พระดิถีษณ กบองคภควดดีดา
 อยากรให้อยู่โกตเคียงแต่เพียงนี้ จึงสู้ทำกฏไว้
 คอยท่า ไม่ชอบใจว่าโกตพระภารา จะสร้าง
 พรตจรรยาไม่ถาวร จึงพากันครรรไคไปอยู่ป่า
 คุหาตักกฏคิงขร แม้นปรารภจะใคร่พบพระดิถีกร
 อย่าทุกขรอนเดยตาจะพาไป ว่าแต่ดวงเควเครื่อง
 บริหาร ชวนตามพระอาจารย์ผู้ใหญ่ ออก
 จากคำตารับคตาโคต ไปโดยอรัญยมรรคา ฯ

๓๐ คำ ฯ เชิด

๑) เมื่อนั้น พระพรตสูริวงษ์นำถา เดินตามพระ
 มหาดีทธา พดางไคกาครวญครำรำพรรณ ฯ

๒ คำ ฯ

โอ้ร้าย
 ๑) ออกเอ๋ยคิดมาน่าดังเวช พระบิตุเรศชิวาก็
 อาตัญญู พี่น้องต้องพรากไปจากกัน เพราะ
 อารรมฤษยาการดี คิดคิดจะใคร่หั้นบ้นรอน คัด
 ทรคตเกิดตาเกษ นีหากเห็นว่าเป้นชนนี นองน

ซัดสนจนใจ ไ้ว่าสมเด็จเจ้าพระหริวงษ์ ตามหา
 พระองค์หาพบไม่ จะนั่งแหวงแควงน้องพดอย
 หมองใจ จึงหัดถักหินไปโกดถารา ไม่ประดับ
 พบภักตร์พระเจ้ากรกฤษณ์ จะสู้ด้วยชีวิตรียูกดาง
 บ้า ไม่กดับหลังยังกรงอยู่ทชยา เดินพดางไค้กา
 พันทวิ ฯ ๘ คำ ฯ โอต

๐ เมื่อนั้น ฝ่ายหม่อมคณะพระฤาษี ซึ่งตั้งอยู่
 สักกภูคีรี ได้ยินเสียงโยธ้ออชิงมา แดเห็นเป็น
 พวกรพด เกิดอนกถันเดียรดาชกดาตบ้ำ คิด
 ว่าอสูรพาดา มาย้ายมีท่ากักตใจ บ้างฉวย
 ใต้ไม้เท้าตาดิษฐ์กร กระจโกลนถ้วยฉวยยัดดงยาม
 ใหญ่ วิ่งชนคั้นบ้ำพนาโดย ดัมดุกบุกไปไม่
 สมประดี ฯ ๖ คำ ฯ เชติ

๐ เมื่อนั้น พระดกษณ์ทรงลวดศิริคมี ปรมิบัติ
 ทรงคักัดพระเจ้ากร กับทงพระพัสดา ดิงหน่ง
 องค์ทรงฤทชบตุเรศ ชนน้เกิดเกษเกษา เป็น

นิจันทรทุกวันมา ครนถึงเวดาก็คดาไคด ๆ
๕ คำ ๆ เพดง

๑ ตะเตาะเตยวเทยวหาผลตามด ที่บหนีดำนหา
ภูเขาใหญ่ เหดือบเห็นหมุโยคี่ดวนช้ไฟร คั่นตก
ใจจิ่งอังกนึ่งมา บ้างถดาดมดุกคูกคดาน จิ่ง
ชมซานแอบไม้ไบหนา รอยหนามเหนียวเกยว
ยบทั้งกายา ปีนหินผาดันค่นบบรพรต ได้ยิน
เตยงโหรงกักก้องบ่า ฬันนภามี่ดมวไปทั่วหมด
แดไปเห็นจตุรงค์องค์พระพรต ยกหมุ่ทศโยธา
มาแน่นันต์ พระพิโรชโกรชกรวดงไฟกาด ภู
จะผลดาญชิวาให้อาตมญ จิ่งชันคิตบ้ปะดองด่าย
หมายดำคญ เตยงด้นันต่นฟ้าชาตรี ๆ ๘ คำ ๆ
รวี เขต

๑ เมื่อนั้น พระนารายณ์ทรงด่วดตีรัคมี ได้ยิน
เตยงก้องบ่าพนาดี พระภูมี่รำฟังกนึ่งคิต เจ้า
ลักษณะไปเตาะหาผลดาหาร ฤาเกิดการราญรอน

ชั้นครุฑทิฐิ ดั่งหารเหต่าพาดำปัจจามิตร พระ
ทรงฤทธิจึงรีบเด็ดดีจมา ๆ ๔ คำ ๆ เช็ด

๑ ครนเงเนนคิรค์ชเรศ ทอดพระเนตรเห็นองค์
ชนิษฐา จึงมีพระราชบัญชา เจ้าแก้วดาจะ
แดงแย่งยิงใคร ๆ ๒ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น พระดักษณผู้มอชณาไครย กราบ
ลงแล้วทอดน่องไป นื่องน้อยใจพระพรตสาชารณ
แม่นึกคฤชยาอาดศัย แถดั่งกำจัดเราให้ไกล
สถาน ควักได้สิทธิชาคราชการ แถนดำราย
แล้วซำมิหน้าใจ บัดนี้ยังจะคิดตามคิดมา จะ
เช่นฆ่าพระองค์ให้จงได้ ทำองอาจโดภถันเปน
พันไป จะนั่งไว้เวยเด่าพระภุม์ นื่องจะขอออก
ค้อยุทธ ด้วยบุตรนางไถยเกษี ฆ่าเดี่ยให้ทำตาย
วายชวี ต่าใจที่องอาจประมาทกัน ๆ ๘ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น พระพิศณุรักษษรังสัตว์รค์ จึงครัดห้าม
อนุชาดาवरณ อย่าหุนหันโมโหโกรธา อัน

๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔
 เรานพนองกนทงต์ พร้อมฤๅษีเทวฤทธิทุกทศาคา
 เชิญเราให้ไวยกุดตงมา ปราบหม้อดู่ราดำชาารณ์
 ถ้าพระพรตฐเห็นเหมือนเช่นว่า ไวยพาน้องรัก
 อย่าหักห้ามย เห็นจะไม่เปนเหตุเภทพาน พระ
 ๕๔๕ ๕๔๖
 อาจารย์ทงต้งนกกมา แด้วดององค์ทรงเพศเปน
 นกดีทธิ เห็นจะผิดทำทางเหมือนอย่างว่า แด้ว
 ดำเนนวิโยคโคกโคกกา เครื่องดำตรากก็ไม้ถ้อติด
 มือไว้ พ่อจงคิดใคร่ครวญให้ถ้วนถี่ ไม่พอที่
 จะมาหดตงได้ย เห็นจะตามมารับเรากดับไป
 ยังกรุงไกรอยุธยาธานี ฯ ๑๐ คำ ฯ
 ๑) เมื่อนั้น พระดักษณทรงดวดดีริคมี พังตรัด
 ทักนาไปทันที เห็นจริงจึงด้งมีพระบัญชา จึงยอ
 กรทูตความไปตามเหตุ - ต่อพระองค์ทรงเดช
 เศษฐา นี้หากพระภูวไนยโคดคดา ถ้าหาไม่
 จะฆ่าชีวิตกรัน ฯ ๔ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น พระสุริวงษ์องค์นารายณ์รังสรรค์ จึง
ชวนอนุชาดาวรรณ มาอริญกุฎที่ดำนึก ๑

๒ คำ ๑ เด่มอ

๑) เมื่อนั้น พระสุรภังค์มุนีมัคคิ นำพัดรับรุด
ไม่หยุดพัก มาตามมรรคมรรคาพนาโดย แด
เห็นสัตว์กฏฎา เจือม้งำเมฆาสูงใหญ่ ยกหัตถ์
๕ ขบอกพระพรตไป โน่นที่อาไศรยพระดีกร ๑

๔ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น น้องพระภุชพงษ์ทรงศร จึงให้หยุด
พหุดพนิกร อยู่ตามเนินคิงขรคิริ ๑ ๒ คำ ๑

เจรจา

๑) ด้องกระษัตริย์กับนายกฤษณ์ ดุมนันต์ดาบศ
๕ ๑) ทงดี ออกจากที่ประชุมโยธี จรดตามแถว

แนวธาร ๑ ๒ คำ ๑ เชิด

๑) ครนถึงบริเวณจงกรม รัวรั่มศุโหระโหฐาน
เห็นดีดากับพระอวตาร นุชาชาญพระดกษณผู้

ศกดา จึงวิ่งเข้าสู่มดอดกอดบาท ไทธีราช
 นฤเบศร์เชษฐา ต่างโคกศัถย์กรรแดงโคกกา ตั้ง
 ชิวาจะวินาศชาครอน ฯ & คำ ฯ โอต

๑ เมื่อนั้น พระนารายณ์ผู้วิงษ์ทรงศร ทั้ง
 พระตักขณต์ตาพางอน ให้เราร้อนหนุไทยตั้ง
 ไฟกาต เห็นพระน้องตององค์ทรงโคกกา แล้ว
 ครวญครำรำน่าน่าสงสาร ต่างกัณนินแห่งด้วย
 แจงการ พระอวตารต่อนถอนหนุไทย จึงกอด
 องค์พระพรตตตจิตกร พระทรงฤทธิเศร้าวร้อย
 ตะห้อยให้ พระตักขณต์กอดน้องนุชตตครุฑไว้
 ต่างรำไรทงตักกระษัตรา ฯ ๖ คำ ฯ โอต

๑ ครนเคตือนคถายอาครภูตเทวด์ ทั้งตององค์
 ทรงเดชเชษฐา จึงมีมธุรศพจนา ถามพระ
 อนุชาธิบตี ดูก่อนพระน้องทั้งตององค์ ผู้รวม
 วงษ์เทวัญกนกกับพิ เหตุไฉนไม่ครองธานี จรด
 บุยกยามาไย ฯ & คำ ฯ

๑ เมื่อ^๕นั้น ดั่งพระอนุชา^๕ศรีได้^๕ ดั่ง^๕นพดาง
 ทาง^๕ทุต^๕ถ้องไป แต่^๕เดิม^๕ใช้น้อง^๕แจ้^๕แห่ง^๕กัจจ
 ว่า^๕องค์^๕พระ^๕บิ^๕ศ^๕รงค์^๕ทรง^๕เดช จะ^๕ไป^๕ร^๕ด^๕ม^๕อบ^๕น^๕ค^๕เร^๕ศ
 เชษฐ^๕า ถึง^๕ธานี^๕แจ้^๕การ^๕ว่า^๕มาร^๕ดา ทุ^๕จ^๕ริ^๕ค^๕อ^๕จ^๕ณา
 อา^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม มา^๕ย^๕ก^๕ด^๕ค^๕ย^๕ช^๕ด^๕รา^๕ช^๕บ^๕ร^๕ร^๕ห^๕าร ซึ่ง^๕ค^๕ณ^๕ง^๕ฆ^๕าร
 โภ^๕ค^๕ย^๕ไธ^๕ส^๕ว^๕ร^๕ร^๕ย^๕ รัช^๕พระ^๕ภ^๕ว^๕ไผ^๕ย^๕มา^๕ไพ^๕ร^๕วัน ก็
 โท^๕ษ^๕น^๕น^๕ถ^๕ิง^๕ต^๕าย^๕ว^๕าย^๕ช^๕ว^๕ พระ^๕อง^๕ค^๕จ^๕ง^๕ห^๕ำ^๕ห^๕ัน^๕บ^๕น^๕เก^๕ด^๕า
 ให้^๕ท^๕าน^๕เห^๕ด^๕ำ^๕ด^๕ัว^๕บ^๕ำ^๕พ^๕น^๕า^๕ศรี จึง^๕จะ^๕ด^๕ม^๕ที่^๕ใ^๕น^๕ใจ^๕ก^๕าด^๕
 ทำ^๕ไม^๕ค^๕ือ^๕อ^๕จ^๕ณา^๕ด^๕ำ^๕ช^๕าร^๕ณ^๕ ขอ^๕เจ^๕นิ^๕ญ^๕พระ^๕อง^๕ค^๕ผู้^๕ทรง^๕เดช
 ค^๕ิน^๕ค^๕ร^๕อง^๕น^๕ค^๕เร^๕ศ^๕เช^๕ต^๕ร^๕ด^๕ถ^๕าน ราช^๕ฏ^๕ร^๕ร^๕อ^๕น^๕ร^๕น^๕ท^๕น
 ท^๕ร^๕มา^๕น เจ^๕นิ^๕ญ^๕ไป^๕ผ^๕ำ^๕น^๕ธานี^๕ให้^๕ป^๕รี^๕ดา ฯ ๑๐ คำ ฯ
 ๑ เมื่อ^๕นั้น พระ^๕ศรี^๕ภ^๕พ^๕ด^๕บ^๕โธ^๕ก^๕น^๕า^๕ถา พ^๕ง^๕พระ^๕พร^๕ต^๕
 พระ^๕ด^๕ัต^๕ค^๕ร^๕ค^๕อ^๕น^๕ุ^๕ชา จึง^๕มี^๕ว^๕า^๕จา^๕ป^๕รา^๕ได้^๕ไป ท^๕ำ^๕น^๕ย^๕ก^๕
 ด^๕ัต^๕ย^๕บ^๕ั^๕ญ^๕ญา^๕ณ^๕ป^๕ระ^๕ท^๕าน^๕ก^๕ัน เจ^๕ำ^๕ว^๕ำ^๕น^๕ั้น^๕โดย^๕ด^๕ัว^๕น^๕ห^๕า
 ค^๕ว^๕ร^๕ไม^๕ พ^๕ีก^๕ไม^๕ไค^๕ก^๕ด^๕ร^๕อ^๕ย^๕น^๕้อย^๕ใจ ด^๕้วย^๕ย^๕าก^๕ไร^๕
 ใน^๕อ^๕ร^๕ญ^๕ก^๕ัน^๕ด^๕าร ซึ่ง^๕เจ^๕ำ^๕ย^๕ก^๕โย^๕ช^๕า^๕อ^๕ก^๕ม^๕าร^๕ับ ให้^๕พ^๕

กตัญญูคนหลังยังสถาน ก็จะได้ความดีด้วยบุญญา
 พระผู้ผ่านเขตรชยันต์สุวรรณยา อันพระองค์บัญชา
 ประกาศิต ดังดิถีดไว้น้ำกับแผ่นดิน ตรีโลก
 เขาจะหมิ่นนิทา อนุชาอย่าคิดให้ผิดที่ เจ้าจง
 กตัญญูคนหลังยังนิเวศน์ ครอบครองนัคเรศเฉติม
 ศรี ไยทั้งพระชนกชนนี มาตามพิยากแดนถึง
 แดนไพร เอกก็ใครจะพิทักษ์รักษา พระผ่าน
 พ้าอยู่ดีฤาไหน เกิดโรคาบายีประการใด ในใต้
 บาทบงศ์พระทรงธรรม ฯ ๑๒ คำ ฯ

๐ เมื่อนั้น พระพรตสุวิงษรึงสรรค ได้ฟัง
 ความร้อนรังดังเพลิงกตัญญู ให้กตัญญูกตัญญู
 รันทด จึงน้อมเกล้าเคารพอภิวาท กราบทูล
 เบื้องบาทบงกช อันพระบิตุรงค์ทรงยศ กำสุตร
 ไล่กาจาบัดย์ วันพระองค์ออกจากนัคเรศ พระ
 ทรงเดชตั้งช้าวาฮาตัญญู น้อมมาถึงกรุงไกรก็ไม่
 ทน สุนันต์น้แถดงจึงแจ้งใจ ว่าพระมิ่งไม่แพ้

มีบรรหาร ตั้งต่ององค์ทรงญาณอาจารย์ใหญ่
 มีให้แม่กับข้ากตาโคด เข้าจุดไฟศพองค์พระ
 ทรงฤทธิ น่องนัชต์นเปนพันไป ตั้งผู้ใดพัน
 ฟาดให้ชาตจิตร เปนเหตุเพราะมารดาเหมือน
 ยาพิศม์ มาต้องคิดปะปนระคนตัว อันน่องจะพูด
 ไปใครจะเห็น ด้วยแม่เปนครนอุบาทว์ชาติชั่ว ถึง
 ว่าจะผูกน้องก็หมองมัว จะระบือภาทองทองโดกา
 น่องจึงเชิญส่งพระมารดร ออกมาด้วยช่วย
 วอนพระเชษฐา ให้คืนครองเขตรชนันต์สุวรรณยา
 จงเมตตาโปรดส่งน้องรัก ฯ ๓๔ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น พระนารายณ์ผู้วิงษ์ทรงศักดิ์ ทั้ง
 โฉมนางดีดาญพำภักตร์ กับพระด็กษณ์อนุชา
 ดาวรรณ แจงว่าสมเด็จพระบิดุรงค์ เชอ
 ปลดปลงชีวาอาศัญ ต่างตกใจดังใครมาฟาดพัน
 ก็ครวญครำรำพรรณไศกั ฯ ๕ คำ ฯ โอด

๐ โอ้อ้อว่าพระองค์ทรงศักดิ์ เมื่อจะได้ถูกรักทั้ง
 ดี ต้องให้หาพระคุณมุนี ไปขอพระศุद्धีมฤทธิ
 พร้อมหม่มเทเวศร์มีชวาน พระทรงญาณบัญชา
 ประกาศิต ให้อวดารมาณดาณัจจามิตร จึง
 สัมหวังตั้งจิตรพระบิตร ครันถูกค้อยจำเริญไวย
 ใหญ่กล้า ทุกเวตาเข้าคำร่ำสอน พระมิให้
 ดูกยาอนาทร สถาวรตั้งเทวกุมาร ถูกคิดจะ
 รอดดองบาท กว่าจะวาทมนั้นจะอด่าน เปน
 เวนตามทั้นบันดาต จึงมีมารจำพรากให้จาก
 มา ยังไม่ได้ทดแทนพระคุณก่อน พระภูธร
 มาต้นตั้งซาร์ เพราะถูกนพตศพรากจากบาทา
 อนิจาจำเปนไม่เห็นใจ แต่ถวายเป็นถึงองค์พระ
 ทรงธรรม จะเห็นเปลวเพลิงนั้นก็หาไม่ ตาม
 ฤทธิ์ศรัยโคกกาอาโดย สดบไปไม่รู้สัมประดี ฯ

๑๒ คำ ฯ โอด

๑๐ ๒ เมื่อเห็น พระพรตพระดีศตรุกุเรื่องศรี เห็น
 ตามองค์ทรงโคกโคกก็ สดบอยู่กับที่ค้ำดา ตกใจ
 ดิ่งตายสู้รบมา ฟอนฟาดซิวังสังขาร ชดในย
 คตอเนตรเวทนา กระทบราตององค์ทรงโคก ๗
 ๕ คำ ๗ โอด

๑๐ ๒ โอ้ สิ้นบุญทรงฤทธิมิตุเรศ ทัวประเทศมัว
 หมองไม่มองศรี จะได้เห็นแต่ภักตร์พระจักรี
 เบนปิ่นโมพิ์ดับไป ควรฤาพระพิ์ต้นช้วน นื่อง
 นนจะอยู่ไปกะไรได้ จะขอตายด้วยพระภูวไนย
 ตามไปยงัศวรรคชนพา รั้าพดางทางกอดบาท
 บงดู พระหริวงษ์ทรงเคชเชษฐา พระดีศตรุกุ
 กอดพระดักษณชบภักตรา ต่างโคกาชอนชบ
 สดบไป ๗ ๖ คำ ๗ โอด

๑๐ ๒ บัดนั้น สุ่มันคั้นเดนาผู้ใหม่ เห็นกระษัตริย์
 ทงห้าโคกกาโดย รั้าพิไรสดบดงด้วยกัน ตกใจ
 ๒ ๒ ครองทงกายา คิดว่าสิ้นชวาอาศัย แด่น

โคกโคกกาจาศย์ ก็จรจรัดมาเฝ้าพระเทวี ฯ
 ๔ คำ ฯ เชิด

๐ นบนิวทนต์กิจจว่าพระพรต พระสัตครุฑไอรัด
 ตองศรี ไปพบพานพระตักษณั์พระจักรี กับองค์
 นางเทวีดีดา ต่างแถดงแจ้งความไปตามโคก
 ต่างวโยคโทมนัศ์หัดดีดา ทั้งห้าองค์ทรงศักติ
 กระษัตรา โคกกาซอนชบสัดบไป ฯ ๔ คำ ฯ

๐ เมื่อนน ทงตองชนันศรีได้ ได้ฟังดงชัวาตม์
 จะขาดใจ อรไทยก็รีบจรดี ฯ ๒ คำ ฯ เชิด

๐ ครนถิงจิงเห็นไอรัดรัก ต่างชบภักตรัดตบพับ
 อยู่กับที่ ต้าคณิวาทำตายวายชิวี่ มารศรีกร้า
 โคกกา ฯ ๒ คำ ฯ โอด

๐ โอ้อไ้อว่าพระตักษณั์พระดีกร ดีดาตวงตมร
 เด่นหา ตงแต่เจ้าพดัดพรากจากภารา แม
 กินแต่น้ำตาไม่ราวัน ตามมาหวังประสัดบพบ
 ภักตรั์ พระดูกรักงามตรรพมาตบชั้นั มาอยู่

พร้อมด้วยวงษ์พงษ์พันธุ์ พ่อจอมขวัญโฉมไม่
 เจรจา โอ้อำพระพรตพระดีศตรุด เจ้าทั้ง
 สองแค้นสุดแค้นหา เพราะความซื่อถือสัตย์ต่อ
 พยา ผู้ตามมาจากพบประคับกัน หวังเชิญคืน
 ปกป้องครองนิเวศน์ เบนใหญ่ในประเทศทุก
 เขตราชันท์ ควรฤมาพาพิศนช้วน ทั้งแม่ไว้
 ไยนั้นให้ทนทุกข์ ถึงแม่จะดำรงคงชีวิต ไหน
 จะมีปรีดเปรมเกษมสุข ถ้าบ้านเมืองจะมีภัยยุค
 ใครจะช่วยดับทุกข์เด่าตุกรัก ท่วมมนุษย์เทวดาแด
 ดาบศ จะโคกศัตรูวันทศทั้งไตรจักร ต้อง
 บังอรช่อนทรวงเข้าอีกอีก ต่างชนภักตร์ชอน
 ชนดับไป ฯ ๓๒ คำ ฯ โอด
 ๐ บดินน์ ผู้กำนัดนับร้อยน้อยใหญ่ ทั้งเถา
 แก่ทำวนางข้างใน บรรดาได้ตามนางมากดาง
 ดอน เห็นทั้งเจ็ดผู้วิงษ์อันทรงยศ สดับหมด
 เอนองค์ดังสดอน ตกใจดังชีวิตม์จะขาดรอน

ต่างก็ซ่อนทรวงพรำพรำไค้กา บ้างก็ถึงเกิดออก
 เตือกดงกับบัลพิ์ เตี้ยอิ่งมีระงมไปไ้บ่มา บ้าง
 ด้บชบช้อนกายา อยู่ยงชานคำดาณารัฎฐิ์ ฯ
 ๖ คำ ฯ โอด

๑ เมื่อหนึ่ ด้พระอาจารย์ญาณชยัณั ทังมหา
 ด้เนาด้มันตันั แดกัชัณัพรานบ่าพนาด้ ด้ต่าง
 ด้ระหนกคกใจไ้หวอหวันั กัไค้กคัด้ยอิ่งอ้อทงฤาษั
 ชุฒมุนวุนัฉิงเปนด้งคด้ ด้ำเนียงมีเรือกหมอเปน
 โกตา ฯ ๔ คำ ฯ เจรจา

๑ บัคหนึ่ หมุ่แพทยทงมวญกัฉวนหน้า ด้ชัิงเปน
 หมอนวดแด่หมอยา ด้ไค้ยินด้ยงเรือกหาตะด้
 ตะด้ ด้คกใจคั้นหาผ้าด้องบัคั กุกกัด้ไค้หน้า
 ด้ม้หลัง ด้หยบด้วมยารั้บมาเกกั ด้ตรงช้ายััง
 กุฎั้ตาด้ตาตาน ๑ ๔ คำ ฯ เชิด

๑ เห็นเจ้คองคั้เน้ฉิงไค้คิงกาย ด้งวอดควายชั้วฉิง
 ด้งชาร ด้เหตักำนัด้พนั้กงาน ด้ฉวนด้บชบ

ชานไปด้วยกัน บรรดาแพทย์ตกใจไหวหวาด ที่
 ชชตาดหน้าชดควัน บ้างก็เข้าเบ้ายานคฤนวด
 พัน แก่นชุดมุนุ่นไป ๆ & คำ ๆ

๑๒ บัดนั้น นางท้าวเถาแก่ผู้ใหญ่ ทั้งฝูงสาว
 ด้รรคก้านัดใน ก็กตัญญูได้ศัพทพิณคินมา ๆ ๒ คำ ๆ

เจรจา

๑๓ เมื่อนั้น องค์พระดาบศพรตกถา สุ่มันคัน
 กับหมู่แพทย์ เห็นเจ็ดกระษัตราไม่พินกาย ให้
 เกรวร้อนฤไทยดั่งไฟพิศม์ ต่างอดอันคณจิตรใจ
 หาย บ้างปลุกษาหารือกัณวุ่นวาย แด้วตั้งเจ้า
 ชรวินายพนักงาน ให้จัดน้ำดอกไม้ที่ไธสศ อัน
 มีรศกดินกต้อมหอมหวาน มาชโตมโถมองค์
 นางรายน ทั้งพระอวตารอนุชา ๆ ๖ คำ ๆ

๑๔ บัดนั้น นางเถาแก่ต่างวิ่งชิงเอาหน้า จึงไป
 เจริญเคืองตนคณธา แด้วรับมาช่วยกันทนต์
 เข้าตบไธชโตมโถมองค์ เจ็ดกระษัตริย์สุริวงษ์

เรื่องศรี บ้างก็เข้าโอบกอดพิชิต ก็ได้ดมประดี
ชนพร้อมกัน ๆ & คำ ๆ รั้ว เจริญ

๐ เมื่อนั้น พระรามเสด็จวิงษ์รังสรรค์ กับพระ
ลักษณนางดีดาตารรณ จึงแปรผันเห็นพระชนนี
ต่างน้อมศิโรราบกราบบาท องค์พระราชมารดา
สองศรี ทั้งตามองค์ทรงไศกไศกี้ ดั่งหนึ่งชู้
จะมรณา ๆ & คำ ๆ โอด

๐ เมื่อนั้น สองพระชนนีเส่นหา สรว่มกอดพระ
ลักษณพระราม กับดีดาตารรณดงนวนนวดจันทร์
พิศภักตร์แฉ้วดูอินทรีย์ มีพระเด่าฉนีรับขวัญ
จงดับไศกไศกกาจาบัดย์ อย่าครวญครำรำพรรณ
เดยดูรัก พระบิตุรงค์ปลงชู้พิชิตว่า แม่ไศกา
วิโยคเพียงอกหัก ทั้งทุกชู้ถึงดูยาหนักหนานัก
เพียงจักสุดสิ้นชนมาน บัดนี้พระพรตยศไกร ก็
ไม่ครองดมบัศพิศถาน โกรธเกรี้ยวมารดาว่า
ประจาน จะประหารให้ตายวายชู้ จึงพาแม่

ดตเดยวมาเที่ยวตาม ไม่ฟังความนางไภยเกษ
ขอเชิญเจ้าเข้าไปยังธานี ครองบุรีเขตรชันธ์
สุวรรณยา ฯ ๓๐ คำ ฯ

๑ เมื่อหน้ พระราเมศ์เรื่องฤทธิทุกทิก้า ได้ฟัง
องค์นงคราญพระมารดา กราบบาทาทอดตามเนือ
ความไป ดูกรบัณฑิตยทรงฤทธิบิตุเรศ คินนิเวศน์
เวียงวังยังไม่ได้ ถึงมาทแม่น้จะยากลำบากใจ
ก็จะดู้อยู่ในพนาวา ให้ต้องตามบัญญัติประกาศิต
ของพระบิตุรงค์ทรงยศถา ไม่ยอมให้ใครโดก
ตรีชา พระผู้ผ่านสุวรรณยาธานี ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อหน้ โฉมนวดนางไภยเกษ อยู่ทำยรถ
สุวรรณอนันรุจี นางเทว้หนึ่งน้กตริกไตร ดเทิน
จิตรคิดเกรงพระอวตาร จะน้ิงนานอยู่อย่างน้ก
มิได้ จึงเรียกนางค่อมพด้นันใด ดงจากรถ
ไชยแแต่้วรับมา ฯ ๔ คำ ฯ ชุบ

๑ ครนถงหงเขาวไมเขาศิต ดำรงจิตรนั่งตงตรง
หน้า แด้วมีมธุรค์พจน่า พระทรงคักติจักราจง
ปรานี่ แม่นทาขวธาถงดำหัด ให้พ่อพดัดมาอยู่
ในไพรศรี จนบิคุรงคปดงชัพชวี เพราะแม่น
ชวธาอาธรรม ด้วยมีความโถภถันพันประมาณ
ขอประทานโทษกรณได้ผ่อนผัน เชิญพ่อกดับคิน
หตงยงวงจันทร เปนฉัตรกนไพรฟ้าประชาชี ๆ

๒ คำ ๆ

๑ เมื่อนน พระหริวงษทรงสวัสดิศรัคมี จึงเขื่อน
อรรถตรีศคอบนางเทวี ว่าดูกนไม่ปองจองเวรา
นีกว่าเป็นผลกรรมนำذنอง จึงให้ตองตัญจรมา
นอนป่า ไม่ได้แทนพระคุณมูติกา เมื่อผ่านฟ้า
สุดต้นชนมาน ซึ่งจะรบกดับคินไปบุรี ดิงดูกน
ชติราชบรหาร พระจะเดี่ยคำตตยซึ่งบัญญัติ
ไม่ตองการเตยพระชนนี . ๆ ๒ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น จักรกษัตริย์นางไทยเกษ ได้ฟังรศพจน
 พาท นางเทวีว่าให้ไพร่ไรวอน โอ้พระหริวงษ์ทรง
 ตั้งช้ จงเอนดูแม่มั่งตักกรังก่อน เพ้ออย่าเพ้อ
 ตัดตัดครอน ให้มารดรได้ความนิทา แม่
 มิโปรดมารดาจะฆ่าฟัน จงห้าหนซึ่งวังให้ตั้งชาร
 ฤพ้อจะแต่เนื้อเอาเกดือทา ทำโทษาแม่หนักนใด
 ก็ตามเกิดด้วยตัวแม่ชวธา จะน้อยจิตรดูยกาถหา
 ไม่ แต่เชิญพ้อกดับหลังเข้าวังใน ให้กรุงไกร
 ศุขเกษมเปรมปรีดี ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น พระปิ่นภพตบโถกเรื่องศรี ได้ฟัง
 ยุดพระชนนี วอนว่าพาทพิรพไร จังมีมชรุก
 พจนา ดูจะโกรธมารดาถหาไม่ แต่ตูกนคิด
 หวังคงใจ จะยากไรแทนคุณพระบิดร อันใน
 สุริวงษ์พงษ์เทวัญ มีตักยธรรมมันคงไม่ย่อหย่อน
 เมื่อครั้งพระไอยกาฤทธีรอน พระภูธรก็ครอง
 ตักยา เธอตั้งเดี่ยวชวาไม่อาไดย เชือดเนื้อให้

เป็นทานแก่พรานป่า จนถึงองค์ทรงฤทธิพระบิดา
 ก็รักษาด้วยนัยง้วน ยกดมบัตต์จัดให้พระพรต
 น้อย ขบข่าท่องเทียวป่าพนาถันท์ ดิบดื่บั้ง
 จะหมดกำหนดนิน ขาตงมันตุ้จรัตต์อบิตร ถึง
 ยากไรจะอยู่สำหรับรักษาด้วย พระผู้พงษ์จักรพรรดิ
 อติศร เขิญมารดากดับหตั้งยังนคร ให้ถาวร
 เป็นคู่ชดวดี ๗ ๓๒ คำ ๗ เจริจา

๐ เมื่อนั้น พระวดีษฐูต์วามิตรฤกษ์ ได้ฟังพระ
 หริรักษจักร เรอพาที่ครองสัตย์วจนา จึงว่า
 พระอดวาทหฐานรัก จงผินภักตร์มาฟังตาว่า รูป
 นเปนอาจารย์บูรณมา ย่อมแจ้งจิตริกิจจากทุก
 ประการ อันกระษัตริย์ผู้วิงษ์พงษ์ของเจ้า แต่
 ดอนเหตวชดยามหาดาร ครังหรินตยักษาพระยา
 มาร ทำดาธารณ้อาจองทงใจ ม้วนพันบถพิ
 ด์ทวูป เอาเข้าห็นบรักแรมมาบาดาดได้ นารายณ์
 คามผดาณณ์นบรโดย แด้วเกิดไทอโนมาคัน

พระอิศวรประดาทราฐฐาน เนื่องกระษัตริย์อชบาด
 ริงสัตว์ร์ จนนิตุงค์ทรงฤทธิของเจ้านั้น ได้สืบ
 วงษ์เทวัญเป็นหัตถ์มา ธรรมเนียม้องครของเมือง
 กอนพี ก็ยังไม่เคยมีเคยหน้า หนักกับต้อง
 อุนธา ดูตามมาครวญครำรำพรรณ ควรแล้ว
 ที่หาดานจะผ่านเมือง ให้รุ่งเรืองราไชยไธสัตว์ร์
 จะได้สืบสัตว์ร์วงษ์พงษ์พันธุ์ เป็นจอมจรรโลงโลก
 ชาติวี ๆ ๑๕ คำ ๆ

๐ เมื่อนั้น พระหริรักษจักรแก้วเรืองศรี นบหนว
 ดนองพดันทนที ซึ่งโอยกว่านก็ผิดไป เดิมผ่าน
 พ้าหาอาจารย์ไปเฝ้า พระอิศวรเป็นเจ้าเขาใหญ่
 พร้อมด้วยเทวดำราโดย เชิญเข้าไปไวยกุดลงมา
 ต่างเหล่าอสูรดาธารณ์ พวกพาดทุงจิตฤษยา
 ซึ่งรับสัตว์์ทรงฤทธิพระบิดา มาอยู่ในไพรพนา
 ดิบดื่บปี ก็ถึงยุคที่จะรับดับเชษฐ ให้ยูยู่เย็นเป็น
 ศุขเกษมศรี พระก็แจ้งเรื่องเริ่มแต่เดิมที จะให้

คืนบุรีด้วยอนใด ซึ่งถ้อยคำพระบิดาประกาศิต
 ดั่งลิขิตแผ่นภาพหาดบไม่ จะรักษาด้วยพระองค์
 ให้คงไว้ ไม่อาไโดยเดยที่ช้วน ฯ ๑๐ คำ ฯ

๑ เมื่อหน ต้องพระอาจารย์ณานขยัน ได้ฟังคำ
 พระองค์ทรงสุพรรณ ถ้อยคำมั่นจิตรจงตรงไป
 ดั่งหนึ่งชาติเนรมุเมรุมาศ ต้องเวรมัฆวาทไม่หวาด
 ไหว กตัญญูตั้งเดี่ยวชวาได้ย ตั้งฤไทยจะต่าง
 อสุรา โดยได้อวดตารมาปราบเชิญ ให้อยู่เย็น
 ทุกตำแหน่งแห่งหนดำ เป็นสุดคิดสุดที่จะเจรจา
 ต่างหนึ่งนงดูตาไม่พาที้ ฯ ๑๒ คำ ฯ เจรจา

๑ เมื่อหน พระพรตพระสัตตครุทเรื่องศรี ได้ฟัง
 พระจักราพาที้ ดั่งชีวทรงธรรมจะบรรโดย ต่าง
 กอดบาทบงตั้งพระทรงเดช ชดเนตรแถวถึงหลัง
 ไหว โอ้อำองค์พระภูวไนย ถ้ามั่นไม่คั่นหลัง
 ยงนคร นื่องจะขออยู่ต่นองรองบาท ไทริราช

ภุชพงษ์ทรงศร จะสู้เดี่ยวทำไมอาวรณ์ แล้ว

ภุชพรทอองค์ดงไค้กา ฯ ๖ คำ ฯ โอด

๑ เมื่อئั้น พระจักรพรรณ์แก้วแวงเวหา จึง

ด้ร่วมกอดส่องพระน้องยา พระผ่านฟ้าแดนไค้ก

ไค้ก็ แด่มมีบัญชาประกาศิต ดวงชีวิตรทัง

ส่องของพี เราเกิดร่วมบิคุรงค์ดี้องคน พร้อม

เทวัญญาษันิมนต์มา หวังจะให้ดับเข็ญเย็นโดก

อย่าเศร้าไค้กไปเดยฟังพื่อว่า พิรับสัตย์ทรงฤทธิ

พระบิดา จะคืนเข้าอยู่ทรยาที่จนวนใจ รูด้แล้วว่

ด้ามภักดีรักพี แต่จะทังบุรีหาควรไม่ ราชฐร

ชาติเข็ญจะเห็นใคร จงคดาโคดกดับหตังยัง

นคร ฯ ๘ คำ ฯ

๑ เมื่อئั้น พระพรตสุ์วิงษ์ทรงศร ไ้ดฟัง

บัญชาขังอาวรณ์ ชดักกรนบมอบตอบวาจา สุด

คิถน้องที่จะพวากจากบพท ไ้ทอิราชนฤเบศร์

เชษฐา จะให้้องกดับหตังยังภารา จงเช่น

ฆ่าชีวิตให้บรรดา โดย ทูตพดางทอดองค์ดั่งกับตัก
 ชบภักตร์ครวญคร่ำรำไห่ ดั่งจะสิ้นชีวิตจรจิตรใจ
 ภูโนยไม่เปนส่มประดี ๆ ๖ คำ ๆ โอด

๑ เมื่อนั้น ฝ่ายรุกขเทวาเรื่องศรี สติภัยใน
 สัตกฤษี อยู่เป็นที่ตำราญบานวิญญา เห็น
 ทงตองน้องนารายณ์ผู้วิงษ์ มาทูลอ่อนวอนองค์
 พระเชษฐา พระรามไม่กดับหงษ์ยังภรา ท่าง
 แดงโคกโคกกาจาบดย์ แม้นเราทั้งนี้ไว้ไม่ทาน
 ทัด นาทิแปดกระษัตริย์จะอาตัญ ไหนจะได้เช่น
 ฆ่าอาธรรม ที่มันหยาบช้าในชาตรี ๆ ๖ คำ ๆ

๑ คิดแล้วเทवादुरาภิษ ค่างเยี่ยมภักตร์โดย
 ช่องบัญชรศรี ดำแดงให้เห็นต้นอินทรี แล้ว
 จึงมีบัญชาว่าไป พระรามนงค์องค์พระทรง
 นาค เสด็จจากเกษียรสมุทรใหญ่ หวังจะปราบ
 ยุคเข็ญให้เย็นใจ ชลบทแต่ให้ทำตามนิมิตมา
 พระพรตพระสัตครตุนุชน้อง ไปครอบครองรัง

บุรีไว้ดีกว่า แดงเขมยของคันทรงรามพระมารดา

เข้าสู้ศรียุทธยาให้ถาวร ๆ ๖ คำ ๆ เจริญ

๑ เมื่อนั้น องค์พระหริวงษ์ทรงศร ได้ฟังผู้

เทวาวาอาวอน พระตั้งกรจึงเขอนเออนวาจา ฟัง

เขาเถิดอนุชวยาใจ เทพไทแซ่ซ้องร้องว่า เจ้า

จงคืนกดับไปในภารา บำรุงเหล่าไพร่ฟ้าประชาชน

ที่จะได้ไปนําราบปราบเขมย ให้อยู่เย็นเป็นสุข

เกษมศรี ไม่ช้านักดอกสักดับดับปี เราทั้งสัก

จะพบประดํบกัน ๆ ๖ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์รังสรรค์ ได้ฟัง

ดังใครมาฟาดฟัน ยันด้วยคำเทวราชประภาษมา

ให้เราร้อนหนุไทยดังไฟพิศม์ เปนสุดคิดที่จะผ่อน

วอนว่า ชดเนตรหงัดไหตโยนนา จึงต้นองบัญชา

ด้วยจวนใจ อ้นกรงอยู่ยุทธยาธานี เคยเปนที่รุ่ง

เรืองด้วยเมืองใหญ่ ลุงกระษัตริย์เทवादํราโดย

ยอมฟังพาอาไศรยทั้งจักรพาพ นอนหงัดหงหอย

อันน้อยแสง ไม่ควรแข่งรัศมีสุริยาน ขอดดอง
 บาทพระอวตาร นำไปไว้ในสถานอยุธยา ต่าง
 พระองค์ทรงศักดิ์จักรพรรดิ เปนศรีสวัสดิ์ดิจอม
 เมืองเดอหง้า จึงจะรับไปตั้งรงภารา ไว้คอย
 ทำทรงศักดิ์พระจักรี แม่นถวนสืบสืบพิภกดับ
 คำน้องกับพระสัตว์ครุฑเรืองศรี ไม่ขออยู่คู่ตาย
 วายชวี จะเข้ากองอักษัมรณา ฯ ๑๒ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น พระสุริวงษ์องค์นารายณ์นาถา สรว่ม
 สอดคอกอดดองอนุชา พ้อดวงเนตรเชษฐาอย่า
 อารวณ เจ้ากดับไปรักษาภาราไว้ แต่พอให้
 ไฟฟ้าสโมสร จงระวังทั้งสามพระมารดร ให้
 ถาวรคู่สวัสดิ์ดีกำจัดไทย ครัดพดางทางหีบ
 ดดองบาท เคยประพาศแดนดงมาดั่งให้ - แล้ว
 ว่าพื่อนุญาตประดำทไป แทนหญไทยเินนาอยู่
 ธานี พระจึงศรีดีอำนาจอวยพร ให้ถาวรปรีดี

เปรมเกษมศรี โโรคันอันตรายอย่ารำค้ำ แก้วพี่
 รุ่งคืนเข้าภารา ฯ ๘ คำ ฯ เจริญ

๑ เมื่อหน พระพรตสุริวงษ์ทรงยศถา น้อม
 คำนบรับนถของพระบาทมา เกษมต้นคั้หรรษาด้วย
 ภักดี แลว่าน้องมีกรรมจะจำเโทษ ด้วยถ้อย
 คำเทพไทเรื่องศรี จะกินแต่น้ำตาทุกหนที่ กว่า
 ภูมี้จะคืนไปนคร ฯ ๕ คำ ฯ

๑ เมื่อหน พระนารายณ์สุริวงษ์ทรงศร จึงเื้อน
 อรรถมธุรสสุนทร อย่างทุกขรอนโคกกาอาโดย
 ชรรณดาว่าเกิดในสังสาร ย่อมรำคาญทุกขทน
 หม่นไหม้ อนันตวิพทีจะต้องเดินไพร ไซ้จะ
 ม้วยบรรโดยเมื่อไรมี ว่าแต่คุษฎีชด็กร พระ
 มารดร โนมงามทงตำศรี ถูกขอเชิญองค์พระ
 ชนนี้ คินเข้าบุรีให้ปรีดา ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อหน ตำมพระชนม์มัยศถา พังรศพจนาดถ์
 พระรามมา ต่างแดนโคกโคกกาอาโดย จึงตร่วม

ตลอดกอดล้อมพระดูกรัก ต่างซบภักตร์ครวญครวญ
 ำให้ อนิจาจะต้องเดินดำเนินไพร เพราะจะ
 ไปเช่นฆ่าอาชกรรม จะลำบากยากแค้นแค้นทวิ
 ไหนจะมีความสุขเกษมสันต์ แม่จะแค้นไศกา
 จาบฉวี จะนับวันคอยเจ้าทุกเพราวาย แล้ว
 ปรวได้ตั้งคานารี เจ้าแม่หงามเหมื่อนดังเดือน
 หงาย จะเดินดงได้ยากลำบากกาย ตัวนลัดคว
 ร้ายทีไ่นป่าพนาดี แค้นตั้งตำรดูกเฮยไม่เคยเห็น
 ออกจะเห็นตัวต้นขวัญหนี เจ้าเปนยอกกัถยานารี
 จะรำคัซุ่นซ่งไม้ต้องการ จงอยู่ด้วยมาตรงกั
 เกิดหงตักษณณ์ เหน่าสำนักปรางค์มาศราชฐาน
 พอชมพตางต่างพระอวดตาร กว่าภูบาตจะคั้น
 กัดบีมา ๆ ๓๒ คำ ๆ

๑) เมื่อนั้น นางสีดาเหววยอดเด่นหา ไต่พงทง
 ล้อมพระมารดา กัถยานบนอบคอบคตี่ ซึ่งทรง
 พระเมตตากรุญ ขอบพระคุณควรได้ในเกษ

ใช้จะขึ้นชดพระเส้านี้ แต่ถูก^๕เป็นบาทบริจา
 ด้วยได้เคยร่วมสุขทุกข^๖ร้อน กับภุชชริราชนาถา
 ถึงแด่นยาภจะดำบากกายา ก็ตามแต่เวราไม่
 ชาวรณ^๗ ๑ ๒ คำ ๑

๑ เมื่อนั้น ถ้ามพระชนนี^๘คร่ำครว ได้ฟังพระ
 สุนิ^๙ดำวาวอน สท่อนถอนวิญญาด้วยอาไโดย
 ใ้อัดดานาร^{๑๐}ของแม่เอ๋ย เจ้าทรามเซย^{๑๑}ขึ้นจิต
 พิศมัย ซึ่งจะตามภัก^{๑๒}ตาคตาไคด ไม่อาไโดย
 ใน^{๑๓}พิช^{๑๔}วัน มิ^{๑๕}เดี่ย^{๑๖}ที่^{๑๗}ที่^{๑๘}เป^{๑๙}น^{๒๐}อง^{๒๑}ค^{๒๒}อ^{๒๓}ร^{๒๔}ร^{๒๕}ค^{๒๖}ร^{๒๗}า^{๒๘}ช พระ
 ตรีภ^{๒๙}ภ^{๓๐}ว^{๓๑}น^{๓๒}าร^{๓๓}ร^{๓๔}ง^{๓๕}ง^{๓๖}ร^{๓๗}ค^{๓๘} จ^{๓๙}ง^{๔๐}เพ^{๔๑}ิม^{๔๒}ภ^{๔๓}ู^{๔๔}ด^{๔๕}ผ^{๔๖}า^{๔๗}ค^{๔๘}ุ^{๔๙}ก^{๕๐}ท^{๕๑}ุ^{๕๒}
 นิ^{๕๓}ร^{๕๔}น^{๕๕}ค^{๕๖} อ^{๕๗}ัน^{๕๘}โร^{๕๙}ค^{๖๐}ัน^{๖๑}อ^{๖๒}ย^{๖๓}า^{๖๔}ไ^{๖๕}ด^{๖๖}มี^{๖๗}บ^{๖๘}า^{๖๙} ตรี^{๗๐}ด^{๗๑}แ^{๗๒}ด^{๗๓}แ^{๗๔}ว^{๗๕}าง
 อ^{๗๖}ำ^{๗๗}น^{๗๘}ว^{๗๙}ย^{๘๐}อ^{๘๑}ว^{๘๒}ย^{๘๓}พ^{๘๔}ร พ^{๘๕}ระ^{๘๖}ดี^{๘๗}ก^{๘๘}ร^{๘๙}ท^{๙๐}ร^{๙๑}ง^{๙๒}ย^{๙๓}ศ^{๙๔}โ^{๙๕}ร^{๙๖}ธ^{๙๗}า ท^{๙๘}ัง^{๙๙}พ^{๑๐๐}ระ
 ด^{๑๐๑}ก^{๑๐๒}ษ^{๑๐๓}ณ^{๑๐๔}์^{๑๐๕}ภ^{๑๐๖}ุ^{๑๐๗}ท^{๑๐๘}ริ^{๑๐๙}ท^{๑๑๐}น^{๑๑๑}ุ^{๑๑๒}ชา ใ^{๑๑๓}ห^{๑๑๔}ร^{๑๑๕}ุ^{๑๑๖}ง^{๑๑๗}เร^{๑๑๘}ื่อ^{๑๑๙}ง^{๑๒๐}ค^{๑๒๑}ัก^{๑๒๒}ดาว^{๑๒๓}ว^{๑๒๔}ร^{๑๒๕}า^{๑๒๖}ภ^{๑๒๗}ุ^{๑๒๘}ท^{๑๒๙}ิ
 จ^{๑๓๐}ะ^{๑๓๑}ร^{๑๓๒}บ^{๑๓๓}ด^{๑๓๔}ั^{๑๓๕}ห^{๑๓๖}่ม^{๑๓๗}ร^{๑๓๘}า^{๑๓๙}ช^{๑๔๐}ไฟ^{๑๔๑}รี อ^{๑๔๒}ย^{๑๔๓}า^{๑๔๔}ใ^{๑๔๕}ห^{๑๔๖}ี^{๑๔๗}ม^{๑๔๘}ี^{๑๔๙}ไ^{๑๕๐}ค^{๑๕๑}ร^{๑๕๒}ร^{๑๕๓}อ^{๑๕๔}ค^{๑๕๕}อ^{๑๕๖}ด^{๑๕๗}ิต จ^{๑๕๘}ง
 ป^{๑๕๙}ร^{๑๖๐}า^{๑๖๑}บ^{๑๖๒}ไป^{๑๖๓}ท^{๑๖๔}อ^{๑๖๕}ห^{๑๖๖}ม^{๑๖๗}ด^{๑๖๘}ท^{๑๖๙}ค^{๑๗๐}ท^{๑๗๑}ิ^{๑๗๒}ค^{๑๗๓} ใ^{๑๗๔}ห^{๑๗๕}ั^{๑๗๖}ป^{๑๗๗}ระ^{๑๗๘}ส^{๑๗๙}ิ^{๑๘๐}ท^{๑๘๑}ิ^{๑๘๒}ด^{๑๘๓}ัง^{๑๘๔}ไ^{๑๘๕}ว^{๑๘๖}ย^{๑๘๗}ก^{๑๘๘}ุ^{๑๘๙}
 มา แ^{๑๙๐}บ^{๑๙๑}ด^{๑๙๒}ก^{๑๙๓}ระ^{๑๙๔}ษ^{๑๙๕}ั^{๑๙๖}ท^{๑๙๗}ริ^{๑๙๘}ย^{๑๙๙}์^{๒๐๐}ท^{๒๐๑}ริ^{๒๐๒}ด^{๒๐๓}ด^{๒๐๔}ัง^{๒๐๕}เด^{๒๐๖}็^{๒๐๗}ย^{๒๐๘}ก^{๒๐๙}ัน ต^{๒๑๐}่าง^{๒๑๑}ไ^{๒๑๒}ค^{๒๑๓}ก

คัตยโทมนัสต์หัตต์สา ประทับแรมอยู่บรรณศาลา
นับได้ถึงสิบห้าราตรี ๗ ๑๒ คำ ๗

๑ เมื่อ^๕นั้น พระมหาตบศทั้ง^๕ด้ แจงจิตรว่าพระ
ลักษณะพระจักรี จะไปต่างอดสูรผู้ดาธารณ์ พระ
พรตพระดีตตรุดตอชญา จะคืนไปรักษาราชฐาน
ความยินดีตั้งแรกดำเรัจฉนาณ พระอาจารย์ต่าง
ช่วยอำนวยไชย จงจำเริญศักดาวราฤทธิ บัจจา
มิตรอย่าวรค่อได้ ต่างเหต้อาหารรมให้บรรโดย
ทุกขโภยอย่าได้มีบ้ทา ว่าแต่พระมุนทั้ง^๕ด้องค์
ต่างดาพระหริวงษณาถา เหาะทยานร่อนเร้น
เมฆา ตรงไปศาลาพนาโดย ๗ ๘ คำ ๗ เขต

๑ เมื่อ^๕นั้น พระพรตพระดีตตรุดศรีได้ เขิญรดอง
บาทพระภูวไนย แดวชนได้พานรคณชชวาดย์ จึง
ดาเพศจากมุนช้ป่า พอดสูรยาเรืองแรงแดงฉาน
พามารดาตำมองค้งคราญ มาถ่ถานที่ถ่านักพัก
โยธี ๗ ๔ คำ ๗ เต็ม

๑ ครนถึงจึงเชิญดองบาท พระเชษฐาธิราช
เรื่องศรี ชนรทแก้วแวงวามอร่ามดี ให้คดา
คดีพยุหษาตรา ๗ ๒ คำ ๗

โทม
๑ รทเอยรทรัตน์ พระพี่น้องดองกระษัตริย์ไป
นำ แด่รทดำมหงศราญมารดา งามปดั่งคัง
มหาเวไชยันต์ ถัดมารทตระกูลประยูรวงษ์ รท
อนงค์ดวนเหตาด้าวสรค์ ด่วนเทียบสิ้นรพหาญ
ชาญนกรรจ ส่ารถยนิษชบทยาน ประดับด้วย
อภิมชুমด้าย ชงชายงามระหงชงฉาน ดั่งช
แตรปีกดองก้องคังควน หมู่พรานนำหน้าพดาก
เดี่ยวพดให้ถนัดนั้นป่า รับมาตามทางหว่าง
คิงชร ชูตักตุมคตุมคตาในอัมพร บทจร
ไปตามมรคา ๗ ๘ คำ ๗ เชิด

ร่ำ
๑ ชำมชารผ่านทุ่งวุงเขา ตามดำเนาเนินทราย
ชายป่า ให้คหนึ่งถึงพระจุกรา ผ่านฟ้าดท่อนถอน
ใจ ไ้อ้พระหริรักษจักรี พระภูมิจะดำเค็ญเปน

โฉน จะพากันตั้งญวนนอนไพร ฤาอยู่ในที่บรรณ
 ค้าดา น้องหมายจะอยู่รองนตองบาท ไทธิราช
 ภูเบศร์เชษฐา นึกน้อยใจไทเทพเทวา มาร่ำ
 ว่าให้ไกลไต่ซู้ดี เดี่ยวแรงเกิดร่วมตระกูลประยูร
 วงษ์ พระจักรกฤษณ์ฤทธิรงค์เรื่องศรี มิได้ตาม
 ทรงศักดิ์ด้วยภักดี ไปราวี่เช่นฆ่าพวกสาขารณ
 ต่างกำถ้วญครวญคร่ำรำหา ดังว่าชีวาจะตั้งขาร
 แต่แรมทางกตางพงดงดาน จะประมาณได้ดิบห้า
 ทิวาวัน ๆ ๓๐ คำ ๆ

๕๕
 ๑ ครนถงปดายแดนอยุทธยา จึงให้หยุดโยธา
 ทัพชน์ ต้องกระษัตริย์กรายกรจรวัด ชน
 ดุรวรรณพดัมพดารูจี ๆ ๒ คำ ๆ เด่มอ

๕๖
 ๑ แดวม่มุรค์พจนาคถ์ ตั้งมหาอำมาตยทงต์
 จงตงเปนนคราชนัน ดงริมที่มรคาพนาตอน ๆ
 ๒ คำ ๆ

๑ บัดนั้น ฝ่ายเดชะปรีชาชาญสมุทร ก็เกิดดำ
 คุษฏีชด็กร ต่างรีบร้อนมาพด้นทันใด ๆ ๒ คำ ๆ

๑ จัดแจงแบ่งปันปันदान คงปรากฏบ้อมคุณ
 ไฉว ทิมตนมกรรมวงศ์ดังใน ทั้งโรงรถช
 ไกรพาชั้ แด้วให้นามนิเวศน์เขตรชัณท์ ชื่อ
 ปจันตคามบุรีศรี แด่นตงุกตั้งมหาฐานี เปน
 ที่ผู้คนไปมา ๆ ๔ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น พระพรตสุริวงษ์นาคา ครั้นเดรั้จ
 การจัดแจงแต่งภารา พระผ่านฟ้าคู่ชเกษมเปรม
 ปรีดี จึงดำรัสตรัสตั้งอนุชา ให้เชิญด้ามมารดา
 มารศรี ไปยังอุททยาธานี กับมหามนตรี
 สุ่มันตัน ทั้งพำนรัตนทองนตองบาท องค์
 พระศรีภูวนารถรังสรรค์ ไปไว้ในปราสาทแก้ว
 แพร้วพรรณ ให้เป็นจรรโลงหัดกัณฑ์รา แด้ว
 น้อมเคียรอภิวันท์อัญชติ พระชนนีด้ามองค์ทรง

ยศดา อินตัวถูกกับพระอนุชา จะอยู่ท่าพระพี่
 ด็กกร ฯ ๘ คำ ฯ เสร็จ

๑๐ เมื่อหน้ พระลัคน์รุกฤทธิรงค์ทรงคร - ครน
 รุ่งแจ้แจ้ศรีวิวรร ชด็กกรเชิญพระชนนี ชน
 รรรัตนอรัมมังมระหง พร้อมอนงค์กัถยาดาว
 ศรี ให้เด็กหมู่พหุดมนตรี คินเข้าบุรีอยุธยา ฯ*
 ๔ คำ ฯ

๑๑ มาจะก่ดาวบทไป ถึงองค์พระหริรักษวังด้รรค
 ดำรวมจิตรตามกิจนักรรม โดยเมตตาอันธถาวร
 กับดองสุวิงษ์ทรงสวัสดิ อยู่ยังลัคน์ภูคิงขร ให้
 คินถึงองค์พระบิดร เว่าร้อนหญไทยวันทค มิได้
 จำเวญภาวนา โดยเพศดีทธาตาศ ให้คุดมคตั้ง
 ดิงหนึ่งจะเตี้ยพรต พระทรงยศไม่เป็นคู่ชสวัสดิ ฯ
 ๖ คำ ฯ

* สัมผัสไม่ต่อกับตอนต้นนี้ แต่เรื่องต่อกัน เข้าใจ
 ว่าทรงพระราชนิพนธ์ตอนละคราว

๑๐๘ ร่ำ จิ่งครัดแก้ดีดาแดพระลักษณ คุก่อนพระน้อง
 ๑ รุกทงตองศรี เราจะอยู่ตักกุกุคิ^๕ เห็นตองพระ
 ชนนี้จะเวียนมา พักคิดว่าจะไปเสียให้พัน อย่า
 ให้คนรู้แห่งตำแหน่งหา จะได้จำเรณูมตภาวนา
 ระวังจิตวิญญาบูชาไฟ ๑ & คำ ๑

๑๐๙ เมื่อ^๕นั้น นางดีดาเยาวยอดพิศมัย ทงองค์
 พระอนุชาผู้ร่วมใจ ได้ฟังพระภูวไพบัญชา^๕มา
 น้อมเคียรเคารพนบพระบาท ทูลพระศรีภูวนารถ
 นาถา เปนสุดแท้แต่พระจักรา ตัวข้าจะขอตาม
 เด็ดจจร ๑ & คำ ๑

๑๑๐ เมื่อ^๕นั้น องค์พระอดตาราชาญดมร นิ่งนึ่งฟัง
 รัชอันตุนทร ดีโมสรตมถวิตยินดี จิ่งชวณตอง
 น้อยนุชตุดตวาคี ดีตาดำจากคำดาพนาครี ทง
 ต่ามองค์ทรงเด็ดจจรดี เข้าตามวิถีพนาธา ๑
 & คำ ๑ เพดง

๕๑
 ๑ ครนถึงคณะพระนักษรรม์ พร้อมกันดำเนินกั
 เนินผา พาพระตักษณัฐ์วิวงษ์องค์ด้ดา ไปวันทา
 ทุกพระคุณมุนี ๆ ๒ คำ ๆ เต็มอ

๕๒
 ๑ แด้วมีมัฐร์คับรรหาร พระอาจารย์ค้อยอย
 เกษมศรี อินคัวษาจะขอจรดด้ ดำนกันไม้
 สบายใจ ๆ ๒ คำ ๆ

๕๓
 ๑ บัดนั้น พระมหาดาบคัน้อยใหญ่ พังพระ
 หริวงษ์ผู้ทรงไชย ให้อาโดยในองค์พระรามา มี
 ทังจะทานทักขัตติวง ต่างต่างเค้รำโทมนัคั เปน
 สัจจิจรจำจนพันบัญญัติ ทุกดีทชาอำนวยอวย
 พระพร อินคัศรหุมุราชไฟรี ให้พ่ายแพ้ฤทธิ
 ด้วยแสงศัร ตามพระองค์จงไปให้ถาวร ทุก
 ร้อนแควคัคดาคันิราคัไทด ๆ ๒ คำ ๆ

๕๔
 ๑ เมื่อนั้น พระจักรมัฐมอชณาไศรย ทงด้ดา
 อนุชาผู้ร่วมใจ ประนมไหว้รับพรพระนักษรรม์

ต่างมีปรีดีเปรมเกษมสันต์ พระภักตร์เฝ้าเพียง
 จันทรทรวงกอด ออกจากดัดกฎบรรพต เดียว
 ถดมาตามมรคา ฯ ๕ คำ ฯ เพดง
 ๐ ๑๐ เดินทางหว่างแถวแนวพนม พระขัมมจัตุบาท
 กตาคบ่า ฝูงถึงวังได้กั้นไปมา มหิงษาคัดอ
 เคน้ำเป็นเหตักัน ฝูงกว้างย่างเยื้องเต็มระบัด
 ดึงคนัดแผ่นผกคุดกหัน ช่างตำรซึ่มเซาเมามัน
 เตือทยานยัณยัณคำรามรน ไกรสรเดินกตางดงดู
 องอาจ จามรดีดาค์ถนอมขน คชดีห์พาพวก
 จรดด หมีเมินเดินบ่งม้งามา ถักเถดิงเริงว่า
 ในป่าชฎ แรคกัถกินหนามตามภาษา ชนน้อย
 ห้อยโหนโยนกายา บ้างเต้นไต่ร้ายพฤกษาหา
 กัน เรไร้องดองในจับใจเจือย ระวังเรือยโหย
 หวนครวญครัน ชมพดางทางเดด็จจรจรัด ตาม
 อรัญเขาเขินเนนคิริ ฯ ๓๐ คำ ฯ เชิด

ว่า
 ๑๐ แดเห็นค่าดาพระอาจารย์ อัยรมิหารแทบเชิง
 คีรีศรี พระนางอย่างเของจรดี เขากุฎีทพิก
 พระนักพรต ๑ ๒ คำ ๑ เต็มอ

๑๑ จึงเห็นองค์ทรงฤทธิพิธา มีนางภรรยาเบเน
 ตาบศ คำนับพดวงทางกดำวมัธูรค์ พระทรงยศ
 มีนามกรโต อันตระกูลสุริวงษ์พงษ์พันธ์ อยู่
 เขตราชันท์นครประเทศไเหน แต่มาตั้งสร้างพรต
 อดใจ นับได้ตั้งก่เดือนปีมา ๑ ๕ คำ ๑ เจรจา

๑๒ เมื่อนั้น พระมหาตาศศพรตกดำ เห็นด้าม
 สุริวงษ์ทรงไศภา ทั้งดวงภักตร์ดักษณาตะกตกัน
 ตองดำอางร่างรูปจำเริญเนตร ตั้งเทเวศร์แบ่ง
 ภาคจากศวรรค์ อันโฉมยงทรงดักษณวิโดย
 วรรณ ตั้งพระจันทร์ทรงกตตหมตเมฆา จึง
 เออนอรรณมัธูรค์อันสุนทร ว่าคูก่อนหนดานรัก
 เต่นหา เราต้องศรณเปนกระษัตรา ครอบเขต
 ษณทัพบญจาธานี ทรงนามชื่อว่าท้าวสุทัศน์ นาง

กระษัตริย์^๕เปนมเหสี ชื่อว่านางศุโขใจอารี ไร
ซึ่งบุตรีแด่โอรส ๑๓๒ นมัสสมัคพิศฐาน ออก
มาจำเวรญญาณเปนดาบศ อยู่ในหิมวันต์บรรพต
เกินกำหนดหมื่นปีดั่งไป ซึ่งตัวเจ้าโศภิตามทั้ง
ด้ามองค์ นามกรสูริวงษ์เป็นไฉน ฤาเดี่ยวเมือง
เคื่องชองหมองหญไทย จึงบวชเป็นชีไพรเที่ยว
มา ๑ ๑๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น พระศรีภพตบโดกนาถ พังรค์
พจนาคถพระดีทธา ผ่านฟ้าจึงตอบไปทันที อัน
หุดาน^๕ชื่อว่ารามศ นันต์ดาอค์เรศมเหสี โฉน
พระดักษณคักคิตธิรฤทธิ คือศรีอนุชาไชยชาวย
โอรสท้าวมศรฤดีวงษ์ ได้ดำรงอยู่ทวยราชฐาน
เพราะแม่เดียงฤษยาธาธาธาณ เยาวมาดย์ชอด้คัย
พระบิดา ให้ชาน^๕ออกบวชเปนดาบศ ดิบดีปีดร้าง
พรตอยู่ในป่า คอครบคณความดคัยดัญญา จึง
คินครองไพร่ฟ้าประชานี้ ๑ ๑๓ คำ ๑

๑) เมื่อนั้น องค์ท้าวสุทศันญาษั พงพระหริรักษ์
จักรี ยังมีเส่นหาแต่ที่ว่าไป ไฉนตรูจงอยู่ด้วย
ไอยกา ซึ่งพิชัภาวนาจะบอกให้ อย่าพากันตั้งญจร
นอนไพร่ ไปให้ดำบากพระอินทรีย์ ฯ ๔ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น พระหริวงษ์ทรงสวัสดิศรัคมี พงองค์
พระดีทธาเชอพาที อัญชด้นบหนอบแต่คอบมา
ซึ่งพระองค์ทรงเมตตาการุญ ขอบพระคุณถัน
เกล้าเกษา แต่ยังไก่อถันฐานชานภารา คนจะ
มาเร้ารบพบพาน ขอบทูลดาหาที่ปรนิบัติ พอ
ส่งคฤนิญเญระโหฐาน ให้ประเสร์วิฐูเพติดเพดิน
จำเวญณาน พระอาจารย์อยู่เถิดชู้จะดาไป ฯ
๖ คำ ฯ เจรจา

๑) เมื่อนั้น พระมหาตบศผู้ใหญ่ พงพระรวม
พาทีมีอาไโดย จนใจสุดบัญญาจะพาที แต่หนึ่ง
นักตรักครุครระหนัก ว่ายังค้พระหริรักษ์เรื่องศรี
อวตารมาณดาญอสุรี ยินดีตั้งได้ผ่านโสฬศ จึง

อ่านเวทอำนาจอวยพร ให้ฤทธิรอนแรงเวงดัง
 เพลิงกรด บัจจามิตรคิดต่อทรยศ ให้ม้วย
 หมดด้วยศรพระจักรี ฯ ๖ คำ ฯ

๑๐ เมื่อนั้น นางคู่ไซดาบศน์ศรี พิศโฉมนาง
 สีดานารี เหน้ที่เพ็ดตเพ็ดนจำเรียวใจ รักสุดตั้ง
 บุตรกำเนิดมา เอาสุวรรณมาด้ายนให้ แล้ว
 ดูปหลังพดางช่วยอำนาจไชย แม่จงไปเป็นคู่ช
 ด้ถาวร ฯ ๔ คำ ฯ

๑๑ เมื่อนั้น พระรามราชสุวิงษ์ทรงคร กับพระ
 ดักษณศักดิ์ฤทธิรอน ทั้งบังอรองค์ดีดานารี
 ต่างองค์ทรงมัสการดา ทั้งสองพระมหาฤษี
 ออกจากอรัญญู จรดตามทางไปกลางไพร ฯ
 ๔ คำ ฯ เสด

๑๒ มาถึงแม่น้ำอำมฤค ด้ายชดเชยวฤกทั้งกว้าง
 ใหญ่ หม่อมัจฉาเกิดลมกตาดุดาดไป บ้าง
 เดียวได้ผูกพันชดธาร เงือกถ้ยายเกษาต้องคา

กดอก ฝูงเหราผ้าดะดอกกระดอกฉาน แต่
 ต่วนต์ควมัจฉาดำมาญ ดุคกันดารที่จะข้าม
 คงคา ทั้งด้ามองคังนง्हยุคพัก เหาดำนัก
 คันไทรใบเหินา รมชิตมิตแดงพระสุริยา เย็น
 พระพายชายมาอยู่รววยริน หอมดอกไม้ในดงส่ง
 เกดร์ ขยายจรเพื่อองฟุ้งจรงกดิน บ้างโรยร่วง
 เกิดอนกตาดตงดาดดิน พระทรงคิดปด้าราม
 อินทรีย์ ๆ ๘ คำ ๆ

๐ ธานี มาจะกถ้าวบหายไป ถึงพระไทรเทเวศร์เรื่อง
 ศรี สถิตย์ในวิมานรัตนบุรี เป็นที่ถาวรแต่ก่อน
 มา แจ้งว่านารายณ์ไวยกุต จะไปปราบพวก
 ประยูรยักษา ครองนไม่ม่นาวา ข้ามมหาวิงวน
 ชดธาร จำจะไปช่วยองค์พระทรงตั้งช้ ให้ข้าม
 ฝั่งสมุทรใหญ่ไพศาล คิดพดางทางออกจากวิมาน
 เหาะทยานมาด้วยกำลังฤทธิ ๆ ๒ คำ ๆ เชิด

๑ ราช ยืนอยู่ยงวิมณฑ์ แแทบทซึ่งดำเนินกพระจักร
 กฤษณ์ จึงยกกรเหนือคีโรโมติศ กนิมิตร
 เรือพถันทันใด ๆ ๒ คำ ๆ ตรี

๑ เดรั้งแฉวกก็ได้ตอยตอง มาตามท้องคองคา
 ชดาไหลด หันเหียนเวี่ยนนวนตรงคั่นไทร ด้วย
 อำนาจฤทธิไกรเทวา ๆ ๒ คำ ๆ วิว

๑ เมื่อนั้น พระพิศณุรักษ์นำถา แดเห็นเรือ
 น้อยตองตอยมา แดหุยกอยู่ที่ท่าวาริ ยิ่งระริน
 ชนชมโลมหนัก ดังได้ชมสมบัติท่าวโกสัย ชวน
 พระตักษณ้องคภักดี ครรรโตตงตรงที่นาวา ๆ
 ๔ คำ ๆ เด่มอ

๑ ล่องเรือ เดชะบุญญาวราฤทธิ ขององค์พระจักร
 กฤษณ์นำถา ทังเดชะเทวัญอันคักดา พระ
 พายพาข้ามวนชดธาร งามดำดิ่งดำดำเกาทอง
 ตองคตณผืนตะดอกกระฉอกนาน เทพไปรย
 บุบผาดูมามาตย์ หอมหวานเกดอนกตาดดาด

ไป สัตว์ในวารีนั้นทั้งหลาย ก็แหวกว่ายห้อม
ล้อมมาได้ ดูดังพวกพหลดัดกร ไกร เกิดอน
กตาดาคไปในคงคา ฯ ๖ คำ ฯ ได้

๐ ครั้นถึงฝั่งปากท่าดาคร ดมเด็จพระดีกร

นาถา ก็พาดธงกระษัตริย์ศรีรัตนา ไปตาม

มรคาพนาดี ฯ ๒ คำ ฯ เสดง

๐ ชมดง เดินทางตามหว่างบรรพต เดี่ยวดุดชมหมู่

บุษย์ นกแซกเต่าบินเค้านางไนรี ระวังไพร

ร้องมีระวงดัง ผุ่งตระไนไก่แก้วดำดิกา หงษ์

ทองเพรียกเรียกหาคณาหงษ์ นกยูงรำหิ้นเหียน

เวียนวง ตระเวนหตงคอยคู่คณานาง บำระบุน

ขุนแผนทงแค้นเคศา นกเขาเคียงกะเค้นเด่นหาง

ไพระโคกนกอึดุมคตอนฟาง กางเขนช่างพุดจ้อ

คตอกัน ตะขาคุ่มเขาไฟทงไก่ฟ้า จากกะพราก

โกญจากะทาชัน แล้วตระเวนร้ายเรียงเคียง

อัญชัน เบญจวรรณจับแนบแอบวังน่าน หมู่

กระจ่างวายุภักษ์ตั้งถ้อยทอ การระเวกเรือยว่อง
 ดำเนียงหวาน พระชมต์ศิวเริงวันชันทาน พระ
 ตรีณานเบียงบ้ายชายคีรี ฯ ๓๐ คำ ฯ
 ๐ มาจะกต่างบทยไป ถึงนางเสาวรีโฉมศรี แต่
 ต้องดำปด้อมเต็จพระศุติ มาอยู่ที่ศาลวันนันทานาน
 แแต่ผู้เดียวเป็ดยวเนตรเวทนา เก็บแต่ผลพฤกษา
 เปนอาหาร เข้าอาไศรยเงอมเงาเขาเวภาร ใน
 ถ้ำแก้วสุรการอดงกรณ อันฝูงสัตว์จับบททวิบาท
 ๐ ทรายกาจไม่ทรายสายสมร ครนรุ่งรางต่างศรี
 รวีวร บทจรคำเนินเดินมา ฯ ๖ คำ ฯ เพลง
 ๐ เทยวเค็ดดวงพวงบุบผามาดี วิมิถิตแทบเชิง
 ภูผา แด่ตบพบด้ามกระษัตรา ช่างทรงโฉม
 ไต่ภาดาวรรณ องค์หนึ่งงามดังท้าวเทวราช ซึ่ง
 เปนจอมเมรุมาศเมืองสุวรรณ องค์หนึ่งคล้าย
 ตม้ายพระสุริยัน จารงรกราชผาดผันในอัมพร
 บริสุทธิคุณดั่งทองดององค์ งามทรงงามมีอที่

ถือศรัทนามนางย่างเยื้องบทรจ ดั่งจันทร์ด้อย
ฟ้าไม่รำคี่ อรชรอ่อนแอ้นดำอังกาย คุตม้าย
คล้ายพระลักษมี ตามองค์ทรงประเดรัฐูเด็ค
โตกัย • ผู้ใดเห็นเป็นที่จำเริญใจ ฯ ๘ คำ ฯ
ร่าย
๑ ครั้นจะไปโกตภักครทกถาม จะเคื่องชู้ว่ความ
หาควรไม่ คิดแต่จะทำเมินเดินไป แกตั้งได้ไค้
เทียบเก็บมาตา ฯ ๒ คำ ฯ เผลง

๑ เมื่อนั้น พระศรีภพภูวนารธนาถา ดำเนินนำ
โถมยงองค์ดีดา เต้ดีจมาตามทางหว่างคีรี ช้าม
ธารผ่านเขาดำเนาทุ่ง เว้งวุงแนวเนินคีรีคีรี แด
เห็นองค์กิตยานารี มีศรีได้ภาตาวรรณ ให้ฉงน
ด้นเท้ห้พระไทยนัถ ฤอาวรักษเจ้าป่าพนาส์ณัถ
ฤาฉินธุ์ไพรใจณกรรจ แกตั้งผูกพันมารยาพิราไนย
ดำริห์พดวงทางมีพระบัญชา ถามว่าเจ้านอยุทธิ
ไเหน จึงมาอยุ่ผู้เตี้ยหน้าเปด็ยวใจ นามกร
ช่อโรนะหงคราญ ฯ ๘ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น โนมเนดาเด้าวรียอดดงด้าร ได้ฟัง
 พระจักราบัญญัติการ เขาวมาดย์เหต็ยวดบพบภุม
 พ่งพิณิจพิศไปให้งวองง จังทรุดองค์ดงประนค
 บทศรี คิวข้าชอว่าเด้าวรี รองชู้ไทท้าวเจ้า
 โดกา ผิดค้วยหมื่นประมาทชาดเผ้า พระผ่าน
 เกด้าดงโทษโทษา ต้าปให้เพลิงไหม้อริญา
 ร้อนแรงแสดงกต้ามังไฟกตบ ให้ค้วข้ามาทรมาน
 กาย คอยท้าวพระนารายนรังสัตว์ร์ค อวตารมา
 ผดัญกุมภณท ที่มันเปนเดียนโดกา ข้าจะ
 ได้นำเสด็จพระดีกร บทจรไประงับดับเพลิงป่า
 จังจะพันค้ำต้าปพระอิศรา คินไปเมืองฟ้าตุราโดย
 ช่งทำนหมคักกิตตุวิวงษ์ เปนเผ้าพวงษชตยาภารา
 ไหน ทงด้ามองค้ทรงเพศเปนชู้ไพร เทยวมา
 ไยในป่าพนาดี ๆ ๑๒ คำ ๆ

๑) เมื่อนั้น พระราเมศุตุวิวงษ์เรื่องศรี พังนาง
 พดางคอบวาท เรานค้อพระอวตาร โอรดท้าว

ทศรถเรื่องเดช ปีนเกษียณยุทธยาราชฐาน นี
องค์พระดักษมีนงคราญ เขาวมาดย์มาเปนนาง
ดีคา อันพระยาอนันตฤขงศ์ คือองค์พระดักษณ
ขนิษฐา • ตัวเราหนีนามว่ารามมา จะเที่ยวไปเช่น
ฆ่าอสูร ให้สิ้นพาดในกาถกฤษติยุค โดกาจะ
ผาคูกเกษมศรี มาตีเจ้าเราจะรบตี้อัคคี เทวี่จะ
ได้พันทรมาน ๆ ๘ คำ ๆ

๑) เมื่อนั้น นางเสาวรีเขาวยอดดั่งด้าร พังพระ
จักราบัญญัติการ นงคราญแต่เห็นเป็นด็กกร น้อม
เคียรกราบตรงเบื่องบาท พระศรีภูวนารถทรง
ศรี แดงนำองค์ทรงยศบทจร เยื้องย่อนไปตาม
มรรคา ๆ ๔ คำ ๆ เพลง

๑) เมื่อนั้น พระศรีภพดบโดกนาถา เดินพดาง
ทางทอดทักหนา เห็นเพลิงแรงแแดงกด้าดั่งไฟกัณฑ์
ก้องด้าเนียงเพียงพยุตมกวด พัดเขาจักรวาพลด้ม
ด้น ท้องอากาศมืดคดุมชอุ่มควัน ทรงธรรมชน

ตายชนูทรง งามดั่งองค์บรมพรหมเมศ อันเด็ดจ
 ประเวศครวไถหงษ์ ฝั่งชักรพดาวยวาทฤทธิรงค์
 พระองค์พาดสายแฉ้วแดงไป ๆ ๖ คำ ๆ เชิดฉิ่ง

๑๐ เที่ยงต้นนครนครินโดกา มหาเมฆตกมาท่า
 ใหญ่ เพลิงระยับดับควันตันทันใด ด้วยกำลัง
 ฤทธิไกรพระจักรี ๆ ๒ คำ ๆ รัว

๑๑ เมื่อหน นวดนางเฝ้าวีโรดมศรี ครนเห็นเพลิง
 ดับกียนดี อัญชติตรงภักตร์พระจักรา อันควธา
 นไซได้ฟังบาท พระตรีภพภูวนารถนาถา จึงได้
 พันทนทุกขเวทนา ขอบุทธดาเฝ้าชุตีพระดีกร พระ
 ไปปราบอดสูราที่อาธรรม ให้มารมนมอดม้วยด้วย
 แดงศรี จงปรากฏพระยศขจายจร ดั่งพรช้ำ
 บาทบาทมายุ์ ทูตพดางนางถวายเป็นังคมตา ทง
 พระดักษณนางดีตายอดสังสาร ก็เดือนดอยชนบน
 คัคณานต์ ไปสถานโกลธาศคีรี ๆ ๘ คำ ๆ เชิด

๐ เมื่อนั้น พระหริรักษจักรแก้วเรืองศรี ครั้น
 เสร็จจตุรพซึ่งดับอัคคี ไพรคนางเสาวรีวิโดยวรรณ
 ทงตำมกระษัตริย์ดุริวงษ์ ต่างองค์ปรัดเปรมเกษม
 ดันต์ พระนำนางย่างเยื้องจรจัด โดยอรัญราว
 ป้าพนาดี ๆ & คำ ๆ พระยาเดิน

สระบุหรง
 ๐ พระชมสู่สุวรรณบรรพต มรกฏนิตประ
 คับด้ดับด้ ไชติช่วงด้วยดวงจินดาดี รัศมีแวงวิบ
 จับตา แดงรุ่งพุ่งจับมุกดาหาร แก้วประพาพแด
 เดอมทงเอมผา เปนหน่อแหดมแซมด้ดังดำอาง
 คา พระสู่ริยาด่องแก้วดูแพรวพราย บ้างเปนแ่ง
 ชง่อนคุษ้อนขับ แดงด้ดับดัดดั้นเปนชุนนาย มีภู
 ห้อยย้อยระย้าคีตาตาย ดังนากข้างระบายตาย
 วิโดย มีวงเงิงเพียงผาดนำชม ในภูมัพพন্নร่มงาม
 ใต้ว มีน้ำพุคุดคั้นนั้นไป คงคาไหลแด่นตดอด
 ยอดคิริน อันคอกกดวงบุญชชาติสันทงหตาย บ้าง

คดีตายเกิดรชกรกดิน หม่อมมรชื่อนชมระงมบิน
พระทรงคีตปัมพตางทางดีดา ฯ ๓๐ คำ ฯ เชิด

ร่าย
๐ มาถึงอาศรมพระอาจารย์ จำเวณญาณอยู่
เชิงภูเขา ที่ฐานธำมรงค์อาศรม ก็เข้าไปวันทาพระ
นักพรต ฯ ๒ คำ ฯ เต็ม

๐ เมื่อนั้น องค์พระอิศวรตาบด เห็นกระษัตริย์
ด้ามองค์ทรงยศ ดั่งพระจันทร์ทรงกอดดหมตรา
งามภักตร์ดักขณาดาวรรณ ผิวพรรณมุกผาด
ประหาดาศรี ดั่งสุวรรณรัตน์ระแหมมณี ช่าง
เป็นที่เพติดเพตินจำเวณตา พดางกระแอมแยม
เขื่อนเขื่อนสุนทร ว่าดูกรหลานรักเด้นหา สุริวงษ์
พงษ์ไคไปไหนมา พระภารานามนั้นฉันใด ไย
ผนวชบวชเพนโยคี ตามนัดตามานี้จะไปไหน ฤ
เสียดเมืองเคื่องระคางเพนอย่างไร จึงมาในแนว
ป่าพนาวัน ฯ ๘ คำ ๔

๐ เมื่อนั้น องค์พระกฤษณรักษ์รังสรรค์ น้อม
 เคียรคานบอภวนต์ ทรงธรรม์ทุกความตามอาการ
 ชิงศวธาพนองทงต์ององค์ เปนเฝ้าพงษ์ชชิตยา
 มหาด้าว ไอรต์ท้าวทศรถไชยชาณ ได้ผ่าน
 อยุทธยาธานี นามข้าชอว่าพระราเมศ์ น
 งดกษณอศเรศม์เหษี มีนามดีดานารี องคน
 ชอพระดกษณอนุชา พระบิตุรงค์จะมอบเด่วตร
 ฉัตร ให้สืบวงษ์จักรพรรดิณาถา นางไทย
 เกษณณินทา ฤษยาชอศัตย์พระภูธร ชิงต์มบัค
 ให้แก่พระพรต ซึ่งเปนอนค์ไอรต์ด้ายสมร พระ
 พรตไม่ครองพระนคร มาว่าวอนให้ชาคันภารา
 หदानรบัตย์ทรงฤทธิบิตุเรศ์ สู่จันทนเทวด์มา
 ในป่า ไม่อาไโดยในดวงชีวา ไปกว่าจะครบ
 สิบสี่ปี ๑ ๓๒ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น องค์พระอคติะฤาษี พังรศ์พจนาดถ์
 พระจักรี พระมุนีหนึ่งนักตรีกไตร ก็แจ้งว่า

นารายณ์อวตาร จากเกษียรชดธารสมุทรใหญ่
 จะมาตั้งอาชรรณ์ให้บรรโดย ดัใจดังไคเมือง
 โศภค จั๋งยมนเยอนเออนอรรรถรัตตันทร ตา
 จะเด้าความก่อนให้แจ่งหมต ด้วยยักษัตรีบุร่า
 ใจคด รักยศขอพรเจ้าโดกา ว่าแม่นไคร
 ทุจจริตคิดฆ่าพัน อย่าให้ตรีบุร่าหนีตั้งขาร
 พระองค์ทรงประดำทอสุรา มันเย่อหยิ่งหยาบ
 ชำร่าวี อันเทวานาคาแดมมนุษย์ ไม่ต้านต่อ
 ฤทธิรุทรยักษั ไทรโดกร่อนหนักดังอศคั พระ
 ศุติโกรรใจดังไฟกัถบ์ จั๋งยกทศโยธามาตั้งหาร
 จนขุนมารตั้งชีวาอาลัย แด้วปลดคเบต็องเกราะ
 ทรงพระองค่นน พระทรงชรรมให้ตารักษาไว้
 ถ้าแม่นพระฤชพงษ่วงษ์ประยูร์ ไวยกุดมาทำ
 สงครามใหญ่ ให้เอาเกราะของพระองค่นทรง
 ไป ออกชิงไชยกันเทพดำตรา ว่าแด้วหียบ
 เกราะสุรการ ถวายพระอวตารนาถา จงมี

ไชยในหม้อสุรา ทิ้งไตพ้ออย่าทานฤทธิรอน ฯ

๑๖ คำ ฯ เสร็จ

๐ เมื่อนั้น พระหริรักษจักรพงษ์ทรงศร คำนับ
รับเกราะทรงอดงกรณ์ ทิ้งพรทรงศกัทธิพระ
นักขรรพ์ ให้เริงร่นชนชมได้มหนัก ดังได้ชม
ดมบตีในดวรงค์ ตามกระษัตริย์นอมค่านบอภิวันท์
พากันออกจากศาลา ฯ ๔ คำ ฯ เต็มอ เชิด

๐ เดินทางหว่างเวียงเชิงคิงขร จนนทินกรดวงดับ
ดับภญา แดงพระจันทร์แจ่มจรัสรัถยา ผง
บักษาเพรียกพร้อมด้นไพร ก็ชวนดองสุริวงษ์
ทรงดักษณห์ หยุตพักไ้ร่วมพฤกษาใหญ่ พระพาย
พาเกศรชจรใจ บรรทมหลับระงับไปในราตรี ฯ

๔ คำ ฯ กุด่อม

๐ เมื่อนั้น องค์ท้าวด้หัดไผโยโกดีย์ เต็ด็จ
เหนือทิพอาค่นอนรจ ในวิมานมณเฑียร
พร้อมพระมเหษทงด้องค์ กับอนงค์งามดรรพ

นางอัปสร ในราตรีมิได้มีศถาวร ให้เร้าร้อน
 หฤทัยดังไฟกัณฑ์ จึงตั้งทิพเนตรไปในโดกา
 ก็เห็นพระจักรารังสรรค์ กับพระด็กษณ์นางดีดา
 พากัน มาอนนในไพรวันบรรพต หวังจะ
 เสาะแสวงหาที่อาไศรย วิเวกใจโดยเพศพระ
 ดาบศ ไต่ตั้งกรรมจำเริญทางพรต ออมอด
 จิตรเคร่งบำเพ็ญฌาน จำจะสร้างค่าตาพระ
 อาศรม ให้ร้นร่วมศุโหระโหฐาน คิดแล้วพาเทพ
 บรivar เหาะทยานรืบริตมาบัถพี ๗ ๓๐ คำ ๗
 โคมเวียน

๐ ครนถังริมฝั่งมหาศคร นามกรโคชาวารัศรี
 ถิ่นฐานต์อันต์อาดดี โถดัยนิมิตรที่ค่าดา ๗
 ๒ คำ ๗ ตระ

๐ เกิดชนเปนตำพระอาศรม รัร้นร่วมด้วย
 พรรณพฤษา พวงผลตดอกบานตระการตา ดัง
 มาดาโนทยานต์ถานอินทร์ มีสระเบญจประทุมาน

ถิ่นเบิกบานจรจายกถิ่น น้ำได้สดอาดตาไม้
 รากิน เห็นพันคินกรวดทรายแพรวพรายพรรณ
 ๒ ๑๒
 ทงกฏทงกรมพรหมณาน อดังการปรากการ
 หตายहत เขียนอักษรไว้ให้เป็นสำคัญ พอ
 สรรพเสรีจรเห็นใจหันไปเมืองฟ้า ๑ ๒ คำ ๑ เข็ด
 ๓ ๕ ๒ ๑
 ๐ เมื่อนั้น พระตรีภพตบโลกนาถ บรรทม
 หดับกับส่องกระษัตรา จนบัดนิมเวดาดวงไป
 ดาวเดือนเดือนดับดับอากาศ ภาณุนาศแยมเยียม
 เหลี่ยมไค่ด แดงหิรัญเรื่องฟ้าธาดาโดย สดกคุณไถ่
 ขันเรียกกันเพรียกวรโอง เด่นาระตึงดำเนินำจาเรียง
 ประदानเตียงครนคกรก๊กก้อง ภูมิรินบิณว่อน
 เทยวรโอง เสยซาบอาบดองดูมาดี ๑ ๒ คำ ๑
 ๑
 ๐ พระพลกพันคินจากที่ไถ่ยาสน์ ขวนน้องรัก
 อรรคราชมเหสี ๒ ทงสำมองค์ทรงเตดีจจรดี โดย
 ๑ ๒ คำ ๑ เพดงข่า

- ๑ มาถึงจึงเห็นอาคารม ตู้งตระหง่านตามรั่ม
 ริมเชิงผา ตามหลังดั่งสถานวิมานฟ้า กำแพง
 กนชนชาติพาไล ที่จกกรมรั่มพันโอภาส รุกข
 ชาติรายเรียงเคียงได้ว มีดวงดอกออกเต็มตทุกต้น
 ไป ภูวไนยรับรุตเข้ากฐี ๗ ๔ คำ, ๗ เต็มอ
- ๑ เห็นอักษรจากฤททีไพบาน ว่าทรงศักดิ์มีช้วน
 อันเรื่องศรี ตงมาถรรตร้างไว้ในหงพี เพราะ
 มีน้ำจิตระเจตนา หวังจะไว้ให้องค์พระนารายณ์
 ดำนักรายคัมทุกซ์เป็นศุขา ครันอ่านต้นตำรศรี
 ก็ปริศนา จึงฉนิฉนภักตวามาพาที่ แก่นงดักษณ์
 อรรคสุริวงษ์ นีคือศาตองคทำวโกตย์ คว
 เราจะได้รายอยู่ไนนี้ ด้วยถันทีโกตประเทศเขตร
 นคร ตรีตพตางทางชอนยุพราช กับพระดักษณ์
 นุชนารถทรงศรี ตามองคัยุรยาตรนาตกร บทจร
 ไปตรงกงคา ๗ ๘ คำ, ๗ เต็มอ

